

שחרר עולם משעבוד הילך צמה שצבה צהצובה גמורס, ראו ג"כ שיהיה הנוף משוחרר משעבוד המלכיות, וזכו שאמר דוד המלך ע"ס (תהלים ס"ט) קרבם אל נפשי נאלם למען אויבי פדני, רוצה לומר התקרב אל נפשי בתשובתי כדי שתנאל אותם מן הילך רע, למען שיסיס כבס שתפדס גופי מיד אויבי :

צגללס, כי הגאולה היא השועת שעבוד הנוף, וכהצובה היא השועת שעבוד הנפש, כי אין שעבוד מלכיות גדול משעבוד המלך הזקן וכסיל וסוף הילך רע, וכמו שהגאולה היא היסך השעבוד כן התשובה היא היסך השועת, ובעוד שהנפש היא משועבדת לילך רע, ראו גס כן שהנוף יהיה משועבד למלכיות, חבל כשהנפש

גשלם השער השני

השער השלישי

הוא שער היסודות (העקרims), ופרקיו ששים וארבעה .

הפרק הראשון , בגדר היסודות

ויאמין, כי יכופר לו מפי איש הנון ונאמן, יחשב לו לעללס והתהרסלות אס יוכל סוף בעלמנו לרואת ולידע הדבר הכול ולא ישתל על זס, וכמו ששנינו (אבות ס"ב) ודע מה שהשיב לאפיקורוס, וכן נראה ממה שאמר הכתוב (דס"א כ"ח) דע את אלהי אביך ועבדכו, (תהלים ל"א) השבכו כי ידע שמי, נראה שלריך הלאס לידע ולהשיג כפי יכלתו ידיעת ה' ואמונתו ושהסס ית' יעלה אותו וישבדכו על זס : ואם מלד שהשיג שיש לד איכור לחקור על אלו השעניס אחר שרמזו בכתוב יס לו ג"כ פנים מההרואת, כנראה שאינו מאמין אותס אס לא שורה עליס השכל, נחשב לו למיעוט אמנה, וכמו (מסדהרין ק', ז"ב ע"ס) שאירע לאותו חלמיד שגלגל על מה שדרש רבי יוחנן ושמתו כדכוד שמשותף עמיד הקב"ס וכו' ואח"כ ראה בעיניו מה שבאזינו שמע ונענש על זס, וכן נענשו דור המדבר בעיני המרגלים שלא האמינו מה שאמר להס הסי"ת שהיה ארץ זבת חלב ודבש, וכן ממה שאמרו (חגיגה י"ג) במופלח ממך אל הדרוש במוסס ממך אל החקור וכו', נראה שאין לאדם לחקור כצמו אלו הענינים כסס עמוקים ומכוסים, וכמו שאמרו במשנה (סס י"א) אין דורשין וכו' כל המסתכל בד' דברים רתוי לו כחילו לא בא לעולם מס למעלה מה למסס וכו' וכל שלח חס על כבוד קויו וכו' :

כל עיקרי תורתנו התמימה ואמונתיה נרשמים ונרמזים בתורה ובנביאים ובכתובים ובדברי רז"ל מפי הקבלס, וביחוד שלש העיקרים הסוללים את כולם סס נרמזים בתחלת הבריאה, סציאות ה', שברא השמים והארץ וכל זבאס, ותורה מן השמים, ממה שכתוב יוס שהסי (שבת ס"ח) ו' בסיון סמוכן למתן תורה, והשגחה להסכיר ולהעניס, ממה שאירע לאדם וחוסי, ועס כל זס דרוא לחקור אס יססיק לנו בצמו אלו העיקרים זכאמונות להאמינסי ולהיותס חקוקים צלבנו מלד הקבלס והוראת הכתובים והמדרשים, או אס יהיה ענינו חיוב לחקור על כל אחד מהס מדרך השכל והסברא, או אס יס לד איכור בחקירה על אלו הענינים, אחר שרמזו בכתובים ובמדרשים, כי יס לכל לד מאלו פנים מההוראות :

אם מלד קראשון שיססיק לנו האמונה כסס מלד הקבלס, יס לו פנים מההוראות, ממה שאנו דואים רוב דיני התורה ומשפטים מפורשים מפי הקבלס ומפי השמועה כפי מס שקבל משה רבינו מפי הנבזרה וקלמס הלכה למסס מסיני צלי סוס הסמכתא בכתובים, ואנחנו דנים על פיהס ומקיימי' מלות עסס ול"ט כפי פירוש המקובל מפי מרע"ס מפי הנבזרה, וכן כל סיפורי התורה ממה שאירע לאבות ולדורות הראשונים עד מתן תורה ומס שכתוב בניאויס ובכתובים, אנו מאמינים הכל צדרך קבלס ואין אנו חוקרים עוד על אמתתס : ואם מלד שסני שיסיס חיוב לחקור על אלו האמונות צדרך השכל, יס לו ג"כ פנים מההוראות, וזס שאין רואי לאדם צמה שסוף אדם להתרשל מלחקור על כל דבר כל מה שסיגי יד סלנו, דק מלס אס יכופר לו לאדם דבר מחדס

ובשחקרנו על אמתת לד אחד מסס מלאנו את כלס כניס ואמתיים צקלת קלת מהעיקרים והאמונות : אם סלד האחד שיססיק לנו האמונה כסס מלד הקבלס, נמלא אותו אמיתי צקלת מן העיקרים והאמונות שאי אפשר לנו לעמוד על החקירה כסס אס היו אס לא, אס עמידים להיות או לא, כמו הורה מן השמים, וביאת משיח, ותחיית המתים, וכיוולא צאמונות מן המקיבל

המקובל בדברים העונרים והעתידיים, כמו שאנו מאמינים בצירוף התורה שבכתב שהיא תורה שבעל פה והוא סומכים על הקבלה לעשות מעשה המלוא ומשפטי התורה, כך אנו חייבים להאמין עיקרים ואמונות אלה מלד הקבלה והסנה גרמנות נכחוים ובמדרשי חז"ל :

ואם הלא השני ג"כ שניה מחויבים לחקור עליהם, נמלא אותה אמיני ג"כ בקלת מן האמונות והעיקרים, ואחס שאפשר לעמוד על החקירה בהם, כמליחות הסי' ואחרותיו והדומה להם, כי אחר שהיה לנו שלם באמונה ובעיקר ההוא כפי מה שהוא המקובל או כתוב, יתחייב להשכל לחקור עליו ג"כ בשכלו על מה ששיג בעיקר ההוא עד שימלאנו לו בחקירה מה שנאמת לו במקובל, ואם לא השיג יד שכלו לאמת העיקר ההוא, או שיראה לו כפי שכלו הסיך מן העיקר ההוא, יתלה ליותו ומסרונו בשכלו, ויתחזק באמונתו על פי הקבלה, ועל זה הזכירו דע מה שהשיב להפיקורוס, ואמר דוד לשלמה בנו דע את אלהי אבך ועבדו, כלומר שהיה כוונת השדלותך בידיעתו לעבוד אותו, ואם לא השיג ידיעתך, עבדוהו והאמן בו ע"פ הקבלה והאמונה, ועל זה אמר אשכנזי כי ידע שמי, כי בהיות כוונת המשדל לידע אותו לעבדו, והשכחים השכלתו לקבלתו, ישיגוהו האל יתברך יחזק יד שכלו, לדעת שמו ולהשיג יחזק :

ואם האל השלישי, ג"כ נמלא אותה אמיני בקלת מן האמונות שא"ל לשכל האנושי לעמוד על אמינתם ולהשיגם, כמדות ה', וידיעתו, באיזה דל היא שלא תכריח את האדם בהם שיעשה, ויבחר אם טוב ואם רע, ותארי שלמותיו ע"ד חיוב, וכיוצא באלו האמונות שאי אפשר לשכל האנושי להשיגם עד תכונתם, או שור לו לחקור עליהם כיון שלא ישיג אמתתם, ואפשר שיטעה ויבוא להכחיש המקובל בעיקר ההוא, כל שכן לדעת קלת מן הקדמונים שאומרים שא"ל לאדם שישיג וידע דבר על אמתתו כמ"ש הר"י אלבו ז"ל (פ"ט) מהאמת הראשון, ועוד שהוא כמו מסרונו או פתיחות ח"ו בחקו ית', שימלא ילוד אשה לדעת מהותו יתברך, או כוונת פעולותיו וסודותיו, וכאמרם (ברכות י') כהני כבשי דרחמנא למה לך, שכיניו לך מורה כי בהיותך בעל מומר לא השיג סודותיו, וכן אמרו (הגיגה י"ג) במופלת מן רבו ושיניו (שם י"א) כל המסתכל בד' דברים רתוי לו כחילו לא בא לעולם, מה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור וכל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו, שלא בא לעולם, ראה לפי כוונתו פה, כי מהותו ית', וידיעתו מעשה בני אדם בלי שיכריחם, אינו מושג לשכל האנושי באיזה אופן הוא, ולזה אין ראוי לעיין ולהסתכל בכמו אלו, אלא להאמין אמונה שלימה כי מהותו הוא היותר שלם שאפשר, וידיעתו היא שלימה

ואינה מכתת, כי ידעוהו ומסותו אחד, וחסו הנרלה במה שאמרו מה למעלה מה למטה, ר"ל השנה מהותו ית' שהוא למעלה, והשנה ידיעתו מעשה בני אדם שהם למטה, ולא שכריחם ידיעתו, וכן הוא עיקר ושרש משרשי התורה שהאל ית' הוא פועל בצחורו ורצון, כי האל ית' ראוי שימלאו בו כל השלמות, ושהיה מסולק מכל החסרונות, ולפי המושכל יקשה כי כל בעל רצון משתנה מלא רוצה אל רוצה, ויהיה ח"כ מסעל ומקבל שני, וכן כל רוצה הנה הוא חסר דבר הנרלה, והאל ית' לא יחסר לו דבר שירצה, וכן היותר יהיה חסר הדבר הנבחר קודם שיבחרו, והאל יתברך לא יחסר לו דבר, ואם כן בצריחת העולם שכלה אז לבדוא אותו מלא אל רצו קודם אז לא ח"כ, ואין יחסר לספק זה כמו שהנב על עיקרים פ"ב ממאמר ב', אלא כשאמר כי מה שניתם אליו ית' הרצון, הוא כדי שגנין ממנו הילוק היותו פועל על כל החיוב כפועלים החסרים, אבל לא נדע עלמותו רצונו הסיך הוא, כמו שעלמותו נעלה חכלית העולם כן רצונו נעלה חכלית העולם, וה"כ רצונו הסייה הוא כולל מצריחת העולם ועד סוף העולם, שצרה העולם כרצונו בזמן שצראו, ולא קודם ולא אחר כך לסבה ידועה אליו, וכן הוא פועל בכל דור עם הנדיקים כפי רצונו בשנות עליהם עבד הבריאה, ובזמן שהיה רצונו שהיה העולם חרבי היה, כמו שאמרו (בפ' חלק) שחל אלפי שני היו עלמא אחד חריב, ואין לנו ידיעה והשנה למה ירצה בךך ולא ירצה בךך, ולמה ירצה במה שירצה בזמן שירצה ולא קודם לו או לאחריו, ואם כשחל ונרלס לעיין בזה יחשב לנו לחטא כיון שאין ידיעתו יכולה להשיגו כמו שאמר למעלה, וזה שאמרו הפנים מה לאחור, מה היה לפניו בשעת הבריאה שצרה העולם אז ולא קודם, או אחר כך, מה היה אחר כך בפעולותיו שפועל בעולמו בצחירה ורצון ובזמן, כליון ומרצן העולם, למה לא פעל אז עשה מה ששעס קודם או אחר כך, וזה הנמלה במה לאחור, או יראה הענין עלמו, כרצונו בכל הדברים שרצה ושירצה דרך כלל, מה היה שלא רצה כך לפניו מזמן הבריאה או הפעולה או החורבן. או שלא רצה כך לאחור, כלומר לאחר זמן הבריאה והפעולה, כי העיין וההסתכלות בזה יזיק לו ולא יועיל :

ואמנם אמרו רתוי לו כחילו לא בא לעולם, הרצון בו כי השלמות הנקטס לאדם בדעות הוא כשישיג הדבר האמיני אבל כשלא יוכל להשיגו תהיה יניעתו לריק ולבעלה ורתוי לו כחילו לא בא לעולם בערך דבר זה שלא השיג אמתתו, כי ביאתו לעולם הוא להשלים עצמו מעשיו הטובים והצדעות והאמונות האמיתיות, וחזר ואמר וכל שלא חס על כבוד קונו רתוי לו וכו', לכולל דברים כיוצא באלו שאין האדם יכול להשיגם

להשיגם, וכשהקור עליהם יהיה שז"ל בעל כי
 לא יעלה בידו מה שרצה, כיון שאין בכחו
 להשיגו גם מה שבכחו יושג, כמו שכתב הרב
 המורה ז"ל פרק ל"ב מה"א :

פרק שני

וראוי שנבאר בזהם לך תבא החקירה על
 האמונות שיביא חוב עליו לדעת אותם
 מדרך השכל לבד הקבלה, וזה כי גם שהתכות
 לך כלל מפורחות ומשובחות, והבא עד תבואתן
 והוא מתואר בהן, חכמתו תאיר פניו בעוה"ז
 ומתאיר נפשו לחיי העוה"ב, עכ"ל אלו רואים
 שאין החכמות העיוניות מסיבות בכל דבריהם
 על ענין אחד בהתחלותיהם והקדמותיהם, כי
 בעלי חכמה אחת יכחישו ההחלות והקדמות בעלי
 חכמה אחרת, ויניחו הקדמות והתחלות לחכמתן
 היקר מה שהניחו בעלי החכמה האחרת, ויחשבו
 כל אחד מהם כי הקדמותיהם אמיתיות וחלוסיסין
 יקרא ויבטלות, כמו שיקרה לבעל החכמה עם
 הפעמי שיכחיש הקדמותיו אשר עליהם יבנה כל
 תאופתו תכונתו, והם נגלגל ואל מרכז ונגלגל
 ההקפסה, וכן תהונו יכחיש הקדמות הפעמי שמינה
 שהתנועות הן שלשה לבד, מן האמלע, ואל
 האמלע, וסביב האמלע, ויניח תנועות אחרות
 לבנת הנחתו נגלגל ואל וקפסה, וכן בעלי חכמה
 משפטי הכוכבים יניח ידיעת ה' אמיתות, וכיחיש
 בעל האפשר, יניח בעל חכמה האלברית, והוא
 הפילוסוף שהוא יניח טבע האפשר קיים, וכיחיש
 ידיעת ה', ובעל חכמה החורה יניח ידיעת ה'
 אמיתות, ועבע האפשר קיים, ויביא ראייה לדבריו
 מן השכל שאין ראוי ליהם להשיח"תסרון הסכלות,
 ושלא תהיה ידיעתו מקפת בכל הנפש בעולם,
 ולקטע האפשר שידעתו ממכתת לה יביא ראייה
 מן החוש צירידת המער מן ההשגחה האלברית
 ציטער הכנה המער, על ידי תפלת הליקיות
 והסחידים. וכמו שהארך בכל זה בעל הפיקרים
 בתחלת מהלך דרכו ע :

גם בעלי חכמה אחת יקחו זה על זה במה
 שסוכיה כל אחד מהם צמופת שיחיה הגדולה
 שצבריות. מופת ראייה מהמאחר אל הקודם.
 ומופת סבה מהקודם אל המאחר, שאין אחד
 מהם נוהג האמת בהחלט, להיות הספק והשגשג
 מופל צבם, כמו המתקיים שכל הפילוסופים,
 אם הגורה היא צמופת, או נעקת ממוח, וצמופת
 הגורה הגשמית, וצבורות היסודות, ובענין המקום,
 ואם הנגלגל במקום אם לא, ובענין הדקות אם
 הוא נמאל, וכן בהרבה דברים כולאם צאלו,
 ויותר מהמה כמו צמופת הנפש וצבור, מכזבים
 קלמס לקלמס, וחקירתם אינה שלימה בהכמות
 מלד הצטולים הצופלים צדרכים, ועדיין לא השיגו
 הפילוסופים איך תמשוך המנימטי"ם את הצדול

וימלא מתנופת מצלי מניע, ונתבאר כי השיג
 המושג מלד החקירה לא תהן האמת בהחלט,
 ולזה לא תחסיק להשלים הנפש האנושית ולהקטת
 ההשגחות רק חכמת המורה לבד :

כל שכן בחקירת האמונות והפיקרים שהשיגים
 בהן מביאה אל כפירה וכריסה, שאין ראוי
 לתמוך על עיון השכל, כי כפי מעלה הגושא חסיס
 שלימות הידועה והשכל, ואם צדברים הפעמיים
 שהם למטה מנגלגל אירח, אין חקירת השכל
 חשיב לדעת בהחלט כל הדברים על אמיתות כמו
 שכתבנו, איך תעלה לדעת ולהשיג דברים
 אלהיים ההלויים באמונות המורה האלברית, והרב
 ז"ל בספרו הנכבד ח"א פ' ל"ד כתב צ"ל, כי
 כפל השכלוב הרבה מלד בעיניו האלפיים, ומעט
 בעיניו הפעמיים, ונעדרים בעיניו הלימודיים :
 ונאמר כי לך החקירה באמונות שיש מוצא
 לשכל להשגח אמתתם יהיה על דרך זה,
 שיכוין האדם שמשכיל לעיון ולבקש מופת או ראייה
 על מה שהוא מקובל בידו מן האמונות, שיסכים
 העיון לאמונה המקובלת, ואם לא השיג יד פיונו
 להשיג מעלמו, יתמוך על חכמי תורתנו אשר
 השכיבו ואמתו צמופת האמונה היות, וילמוד
 ויקבל ראייתיהם ויורפם עם קבלתו האמתית
 באמונה היות כדי שיתחזק באמונתו, והמועלות
 המניעות לחדם להעריח עלמו להשיג בחקירה מה
 שהוא מושג אללו באמונה אמתית מקבלת המורה
 מצלי שום ספק, הוא, א"כ האמונה צדברים
 הפעמיים ששכל היות יורח שלימה עם קבלתו, מן
 האמונה צדברים מלד הקבלה לבד, לפי שהדבר
 המושג בפעמו יהיה חקוק בפש יורח, ואפילו
 דבר המושג צמופת ופתי, יש יורח אמת ואמית
 צלב מה שנתאמה צשי מופתים ממה שנתאמת
 צמופת אחד וכמו שכתבו החכמים, ויז"ל דוד
 ע"ה (תהלים קי"ט) טוב עשם ודעת למדני כי
 צמלוףך האמתית, רמס שישגי עשם ודעת צמס
 שהאמת צו כדי שיתחזק באמונתו, צבכמים
 המופת וצו לאמונה המקובלת. תועלת שני
 לדעת ולהשיג ראייה שיתחזק עליו באמונה המקובלת,
 ולהכריז אמתתה צדריך השכל, ולא יסוב אחר
 מאמונתו מפני מה שיתלקו ויקשו עליו, כשידע
 להשיג ולקרב לשכל אמונתו, וכמו שאמר ודע
 מה שהשיב לאפיקורוס. תועלת שלישי כי
 צבירים ראייה מופת באמונות שאפשר להביא
 ראייה ומופת עליהן מלד עמקן, כיון שכולם נהנו
 מרועם אחד, ומלאנו בקלתן או רובן אמיתות
 ונכונות בחקירת השכל, נשפוט כי ההתרות צ"כ
 אמיתות, אלא שלא נשיג בשכל אמתתן לעולם
 עמקן, כמו שיבא המופת צדבר אחד צ"כ,
 וכמו שאמרו (שבת ס"א) איתמחלי נבדח או
 איתמחלי קמיעא, וצום תחזק האמונה המקובלת
 גם כי לא יביג יד השכל להביא מופת עליה,
 וכמו שאמר הבקוק הצביא (צ) הכס עפלה לא ישרס
 נפשו

זור חכמים רבים קבלו מחכמים רבים, וכמו שכתוב בספרים שחזרו על זה לדעת סדר הקבלה מממש רבינו עד דורותינו אלה האחרונים, וכלם עשו נדרים וסייגים והאמינו בכל תורת משה עקריה ופרשיה, ועל מה אהבנו יושבים לחקור על עיקר התורה, ואמנו מולידים רפיון בלב כלל האנשים האמינים בדרך קבלה אמתית, כי בחקרנו עליהם נראה שאין אהנו מחויקים אמונתם אלא אם יסכים המוסף והראיה בהם. האמת כי חרטה הוא לנו, ואין אנו מחירים עלמנו לכך, על אם לדעת מה שניכח לאסיקוריסים ולחולקים כי שרשי תורתנו בכל דור ודור, שידעו ג"כ כי עם חכם ונבון סגוי הגדול הזה שקבלו תורה משה רבינו מפי הגבורה בחר סיני, כי בזה יתגדל ויתקדש שמו יתברך צפי כל העולם, כדכתיב (יחזקאל ל"ה) והתגדלתי והתקדשתי וטודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה' כי זה הכתוב נראה שרומז על העיקרים, בשרת העיקרים הכוללים שהם, מליאות השם, תורה מן השמים, שכן ועונש, כי לשון והתגדלתי רומז לגדלות מליאותו ית' אשר אין לה דמיון בכל הדברים הנמלאים שברא בעולמו, ולשון והתקדשתי רומז לקדושת תורתיו שהיא נגדרת בקדושה ונכתבה בלי קדוש, ולשון וטודעתי רומז לשכר ועונש והסגנה כדכתיב (מלאכי ב') נודע ה' משפט עשה וגו', ובעיקרים האלו ידעו כל העולם כי הוא מהוה כל ההיות ולזה כתב וידעו כי אני ה' :

פרק שלישי

ד"ר מ"ז ו"ל הביא במורה תהלת ח"ב, כ"ה הקדמות אשר לירך אליהן בקיום מליאות הכל ית' ובמוספים על היותו לא גוף ולא כח בנוף, ושהוא יתברך אחד, והוליד מהן ארבע עיונים. הראשון הוא בנוי על הנוטה נלמית תדיר, והשני על דבר מורכב משני דברים וימלא האחד מהם בפני עלמו, שהוא מחייב סימלא הדבר השני ג"כ בפני עלמו, (שפ"י) וכ"כ הנמלכות לא ימנעו מחלוקה, אם שיהיו טולן סוות נפסדות, או בהיסק, או קלתן סוות נפסדות, וקלתן היסק, וסמך על מופת זה וחמר שאין צו דחיה ולא מחלוקת, וגם מזה יתמייב שהוא ית' אינו גוף ולא כח בנוף, וגם שהוא יתברך שמו הוא אחד, ואינו טפל תחת סומו והשומר בו שרטי, והוא הוה מליאות הדברים מן הכח אל הסיצל, וכמו שהאריך שם צביאורם יבינם המבין בדרבי המוסף :

אמנם מה שאיננו חיי באלו העיקרים והשרשים הוא ראיות מדרך הסגרה ומן הסגנה מן השכל מצלי מופת חוקר, ומן המוחש ומן הקבלה ממסר התורה ונביאים וכתובים ומאמרי חז"ל הבנויים על החכמה ועל קבלת הדת :

ואומר כי הראיה מדרך הסגרה סכונס תהיה סרטיס לכל העולם, וזה כי כל דבר

פמחמה

עשאו צו ולדיק באמונתו יחיה, כי האמונה אשר היא נשבעה למעלה מן השכל אשר כל המוספים לא יוכלו לאמתה ולא תמישר נפש המעיין בהם שיאמת בה סדרך המוסף והחקירה, הנה מי שהוא לדיק באמונתו מלך הקבלה לבר יחיה את נפשו : וא"כ יתייב העיון בכל האמונות והעיקרים נמלאם נכונים וישרים מדרך השכל, כי העיון השכלי ישיג המוסף בדברים שבעם לבוא עליהם המוסף, ואם אין בבעם לדעתם במוסף, יושבו ויחאמתו מלך העיון המוסף והחקירה סכונס, בין אותם שהם מן המלך הראשון, בין אותם שהם מן המלך השלישי שבפרק הראשון, כי גם שאמרו שיש חיבור בחקירה עליהם, יובן מדרך המוסף כמו שגראה מלשון מה למעלה מה למטה בו, שרואה לידע דרך מוסף מה שאין בחק השכל לדעתו, אבל דרך עיון משונה צביא ראייה קרובה לשכל שיחקר אמתת האמונה בדברי ההוא המקובל לא נחמר על זה רתוי כאילו וכו', וכבר נכתבה בדרך ראי' זו גדול הפילוסופים (אריסטו) בחקירה הגדולה שבחקירות והיא חדות העולם, שהביא ראיה להכחיש שרש זה ולהכריח הקדמות, ואין אלו מופת על זה אלא ראיות שפיה נפש אליהן לפי דעתו, וכמו שכתב הרב ז"ל פרק ע"ז מחלק שני, כ"ה אנו עמד האמינים סכונס בחקירה צרליות קרוב לשכל, אשר תהיה נפש לאמת העיקר או האמונה המקובלת, בהיות הקבלה אמתית מקובלת מחכמים לחכמים, ובכל מה שהאמין אברהם ראש האבות שכתוב בו והאמין ב'ה' האמין בו משה רבינו, ובכל התורה ועקריה ושרשים האמינים משה רבינו ודור שכלו דעת, האמינו כל חוקרים והנביאים והחכמים הבאים אחריו, ושלמה המלך גדול החכמים כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוהו בחכמה אפילו לפי דעתם, בהן ולרף תורת משה ולא נקם ממנה לא משרשים ועקריה כי אם במוסף, סכונס עליו (מלכים א' י"א) ויהי לעת זקנה שלמה נשיו המן את לבבו וגו', (שבת ע"ו) וכל האומר שלמה המלך אינו אלא טועה, וחכם כל מאמרו לעת זקנתו במוסף שאמר (קבלת י"ב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מלכותו שמור כי זה כל האדם, אשר כל זה יורה שחקר ועיין בספגנת חכמתו הגדולה בתורה ובועקרים, ומלאה אמתית במוספים נשעו, אשר יבא שכל החכמים הגדולים שבפילוסופים להשיגם, ומה האדם שיבא אחר המלך לחקור ולסיג על אשר כבר עשאו, ואחריו כל אדם ימשוך להחיות בתורה משה ועיקרים ושרשים, וכמו שראינו כל הנביאים והחכמים הבאים אחריו, כולם חזקו ואמרו תורת משה ושרשים מלאכי מוחש הנביאים לוח עליהם ואמר (מלאכי ג') זכרו תורת משה עבדי וגו', וכל אנשי כנסת הגדולה עשו גדר וסיג לתורת משה ע"ה, וכן כל החכמים הבאים אחרים ע"ה דור אחר

המתחדש צום העולם מדומם וטומה וז"ח כלם יתחדשו ויהסו ויאלו לפועל ע"י סבות קרובות או רחוקות, ולא ימלג מחלוקה, או תהיה הסבה ע"י הטבע לבד, או ע"י האים הפועל, או ע"י שריסם ביחד, אם ע"י הטבע לבד כהסחות הסמלנים והמחכות והלומחים סכלני נרעיס והאדים כפי הכנה מקומותיהם, וכן סב"ח הגהוים מעלמם בהכנית המקומות, ואם ע"י האים הפועל כמו סביניים ומיני כל סכלים הנעשים ע"י בני אדם, ואם ע"י שריסם ביחד, כמו סלמחיס שהם מתחדשים מפעולות האדם בהכנת המקום ובוזיעתם או נביעם, ובגמר התאוותם והתחדשם ע"י הטבע, וכמו יליאת מיני סב"ח לפועל ע"י הסמוליד הטבע הנמר ורחתם והוייה, וכלל של סהלוקות הוא שסן נהוין ונעשים ע"י סבה פועלת אותם ולא מעלמם; ומסם שהם פרטי העולם ילקח רחיה לכל העולם שלא נברא מעלמו, כי אם ע"י בורא שהמילאו וסכין לו טבע שיתחדשו הדברים המתחדשים על ידו, מהארבעה יסודות ומחדברים המתחדשים מסם ע"י סבות משתלשלות כולן מן הסבס הראשונה הוא הצורות ית' וית', לבד מן שברא עולס הנלגלים בחכמתו יתברך ועולס המלאכים שהוא עולס העליון, וע"ז אמר דוד ע"ה כפי הכוונה במקום הזס (סכלים ק"ד) מס רבו מעשיך ה' כלס בחכמה עשית מלאה סארץ קנייך, רמוז באמרו מעשיך ה' על עולס המלאכים שאמר עליהם למעלה עושה מלאחי רוחה וגו', וייוחד שמו יתברך עליהם להיחם קרובים אליו שהם סכל פסוע בני חומר, ואמר על עולס הנלגלים כלס בחכמה עשית כמו סכחוב עליהם (סס י"ט) השמים מספירים כבוד אל וגו', ואמר על עולס השפל מלאה סארץ קנייך, כמו סהחיל למעלה במה שברא בעולם השפל יסר ארץ על למעלה, ויחסיס וגו' סחוס לבזוב וגו' יסר ספסוקים, ועל כלל כלס אמר מס רבו, כי כל הנעשה בכל העולמות בני קץ ותכלה הכל נעשה על ידו וסכחו וסהשלשלות ממנו, וגם מפני שלמעלה פרע כמה דברים שעשה סהל ית' כמו שאמר יסר ארץ וגו' עד תורה השמש יחסון וגו', ילא אדם וגו', סכלס מפעולת סהל ית', אמר מס רבו, כלו' גם כי ספרתי שעשה כל אלו לא סהלמתי אס כולן כי אין לכן סוף כי רבו כמו רבו, וג"כ יסרש פסוק זס כלו על עולס השפל לבד, אמר מס רבו מעשיך וגו', לפי סכפי הנראה כל מה שנעשה בעולם השפל הוא ע"י טבע והאים הפועל ככמר למעלה, ואיסם מיחסיס גמר הפעולות ולתתן לפועל לסבה הראשונה יתברך שמו, אמר מס רבו מעשיך ה' שבראת סארבע יסודות ומבעס וטבע כל הדברים וכלס עשיתם בחכמה שיתחדשו כל הדברים מסה כל מה שנעשה מסה הוא סככתך ומהסהלשלתך עד שמלאה סארץ קנייך, סכלס מתחדשים על ידך ובסכתך באמנות הטבע

שבראת אותו נחמה לשיחחדשו הדברים ככמר : ודד"איה הלכותה מן המוחס הוא משלש פנים, אם מסדר העולם וסלימות סכחמה, ואם מן סיעודים שחיעדו ע"י סביניאים ונחקייתו כולס : אם מסדר העולם וסלימות סכחמה, יתברך, כי לא נפל במקרה ובוהזמן כי ראס על יד ממילאו ובוראו ית' שמו, וזה כי אלו רחיס כי מס שנעשה מעלמו טבעו שלא ע"י סיוע אדם אינו שלס כמו הנעשה ע"י סיוע אדם, כמו סלמחיס וספירות סגדלים סברים וביערים שאין לסס סלימות במרליחס וטעמם, כמיני אותם סלמחיס וספירות סגדלים במקומות יסרוב ע"י חיקון סקרקת סמריס ובוזיעה, וכן סכחמה וסילא באלו סס שלמים כסיגמרו ע"י איס פועל ברזון ומקרב הדבר שיתחדס בשלימותו, וכסנשניה ככל מס שיס צום העולם נמלא סכל בשלימות ובסדר נכון, סד' יסודות סס שומרים אס ספקידס בנבולס לתועלת מס שיסלסל מס מן סהסוית סבוה העולם סבדר וסבלימות, וכן סהסלניס והמחכות סס נמלחיס כפי הכנת המקומות לתועלת יסרוב העולם וקיומו, והס"ח נולדים בשלימותם, וכל איברייה לתועלת קיוס מינס, וסוכן לכל מין ומין מוזנו כפי טבעו שימך מעלמו אליו, וכמו סכחבו חכמי הטבע חכמה בריאה כל מין ומין בשלימותו ותועלתו לכל מה שילמך לקיוס המין, וכולס סוכנו ללודך ותועלת מן האנושי אשר הוא כוונת בריאת העולם, והוא שלס בבריאתו ככל מה שהוא לריך כספל חוסי וחיבריו יוחר לריכיס לו, ובוהוכן גופו בשלימות לכל מה שילמך לקיוס גופו ומיקון נעשו כמו שהוא ידוע בהממת הטבע, סכלל כי כל דבר סנהסויה צום העולם אנו רחיס כי הוא בשלמות גדול, וזה יורה כי נעשה בכוונה פועל ילרו ובראו בשלימות והוא סאל יתברך, כי אס סיה נברא מעלמו לא סיה צו השלימות שהוא כמו סככתו, וכמו סדרשו מז"ל (חולין ס') כל מעשה בראשית בקומתן נבראו בלבינוס נבראו סהוא לסון יופי, וסכוונס כי הריחיס סתן מעשה בראשית נסברלו בחלמרו ית', הוא הויתם נבראים בייסוי ותועלתם ככמר : ואם מן סכסיס שנתחדשו בעולם יתברך גם כן מליאות ה' וגדולתו, כי סאפיקורסיס סלומרים שאין אלוה ואין לעולם מנהיג, סס סלומרים שאין לה יסחנס סוס דבר מטבעו ובריאותו וכיון שאנו רחיס סיעוי הטבע או סהסכפו בהתחדס סיס, הוא סורחס על מליאות אלוה בורא הטבע ויכול להסניעו בעת שירחס לו ללודך עבדיו סלדיקים, ואין מי סוכל לסכחיס סכסיס שנעשו ליסרלל ביליאת מלרים כמו שהם כחוביס בחורס, וסכסיס שנעשו לסס גם כן במדבר ובכניסת סארץ, וכל עמיס ידעו בעשיית רוב סכסיס אלו כמו סכחוב (סמות ע"ו) שמעו עמיס

ומקדם אשר לא נעשו וגו', כי הראיה למכחישים מליאותו היא בזהונו מגיד מראשית אחרית וסם סיעודים, ומפני שקלה האומות יכחישו יעודים אלו, אמר הנביא ע"ס אכני הנדתי וסוסעתי וסממעתי ואין בכם זר וחסם עדי נאם ס' ואני אל, אמר הנדתי בשעת סיעוד, וסוסעתי בשעת קיומו, וזו ס יעודים שלא נתפרסמו אלא לנביא שנאמרו לו, כמו צדוע חדע וגו' ואני אחזק וגו', אבל סיעודים שנכבדו בחורה אחר נתינתה, כמו וקם סעם סזה וגו' וכמו בנביאים ויקרא על סמזבת וגו', סהיו יעודים שנפרסמו בזמן סיעוד ובזמן קיומו, אמר עליסם וסממעתי ססממעתי אותם בפרסום בזמן סיעוד ובזמן קיומו כנזכר. ואפשר שכיון בללו סג' מלות על יעוד ידוע חדע וגו' וסחמין כן ילאו ברכוס וגו', וסוסעתי על סיעודים של זמן יסופת ישראל ביל"מ, וסממעתי על סכסים שנעשו בנתינת החורס שנמעע בכל סעולס כמו סדרשו חז"ל. צין כך וצין כך אמר על יעודים אלו אכני הנדתי וגו' ואין בכם זר, כי נס שקלת האומות יכחישו איזס מהס אחס אינכס יקוליס להכחיש, ולזס אמר ואין בכם זר סיכחיס שוס דבר מזה, כי אחס עדי שאני אל, וכן אמר האותיות שאלוי וגו' מי סממע זאת מקדם מאז הלא אני ס' ואין עוד אלהים וגו', כי סדברים סעתידיס לא יסונו כי אס לאל יסבדך וסס ראיס על מליאותו יסבדך כנזכר :

פרק רביעי

והראיה מן סקבלס למליאות ססי"ת היא כל סמורס וסכנביאים וסכנבוציס ודברי חז"ל, כי לא תלייר סמסותס בלחי מליאותו יסבדך וית', כי כל מה סכתוב בסס סוה דברי אלהיס חייס ומלך עולס ית' שמו, כדכתיב אכני ס' אלהים, אחס רחיחס כי מן סשמים וגו' וכל סמורה כולס. ונשאר הביאור על סלימות מליאותו ית' ססוה סיס וסוה ויסיס, סיס קודס צריחת עולס, סוס כל זמן קיוס סעולס, יסיס אחר סעדרו, לא סיס חסר דבר בשלימות מליאותו קודס סבריאות ולא נלסס בשלימות מליאותו דבר צבריאותו, ולא יסכר דבר בשלימות מליאותו בסעדר סעולס ואפססו, וכן אמר הנביא ישעיס עליו סגלוס (מ"ח) שמע אלי יסקב ישראל מקורחי אני סוה אני רסחן וסך אני אחרון, כי סיקר צריחת סעולס סיס לסיקבו ישראל אס סמורס ויסו מקורלאיס בסס ס' וכו', ועכ"ז לא וסיף ולא יגרע בשלימות ית' וית', ולז"א אני סוה אני רסחן, ססלימות סיס לי עתה סיס לי קודס סבריאות, כי אני רסחן בזמן סבריחס כמו שאני עתה, וסך אני אחרון לסחר סעדר סעולס ואפססו כמו שאני עתה, ואמר שמע אלי יסקב ישראל כמו שסמר בזמן נתינת סמורה כס סממר לבית יעקב וסגיד לבני ישראל, להורות כי צין בזמן

עמוס ירגזון וגו' סכול עליסס אימתה וסחד וגו', וסך סס יס להס קבלה מלכנביחס על קנת נסיס סמפורסמים ססס אמתייס, בפרס בנתינת סמורס וסכסיס שנעשו בנתינתה, ואנחנו עדת מקבלי סמורס יודעים כל סכסיס שנעשו, מפורסמים ונכסריס, מלכנביתו אכרסס ילחן ויעקב וצנייסיס צנייחת מלריס, ואחר כך במדבר ובזמן סוהס צנלות, כמו סרמוז חורה וצנניאויס וכנבוציס ודברי רז"ל, אשר כל זר מורה על מליאות אלוה' צורה יכול לנסות סקבע סברא, וכמו שסמר הנביא (ישעיס מ"ג י"ח) אכני אכני ס' ואין מבלעדי מוסיע, ר"ל אכני סמיו סברחתי סעולס ואכני סניתי סקבע סברחי ללורך עברי, ולזה אמר ואין מבלעדי מוסיע, כלומר לא יכטייר סחמי לא סייתי מלוי, לא סיס אספר להיות סוס מוסיע בסיטי סקבע, כי סקבע לא יסחסס מעלמו :

ואם מן סיעודין סמיעודו על ידי הנביאים ונחקיימו כולס, יסבחר נס כן מליאותו ית', כי אין סהדר ואפילו יסיס חכס סכלתס יכול לידע מה סעמוד להיות, כי מה שסמרו (אבות ד') איזס סוה"כו' סרורס אס סגולד, וזו בדברים סממשמים ובאסיס, או בדברים סמליסיס להיות, אבל סיעוד לימיס רחוקיס לא יסיס אלא מפי סנביא ססאל יסבדך, וזו סרורס על אמתת כנולחו, כמו שנאמר בשמואל (ס"א ב') וידע כל ישראל מדן ועד בחר שבע כי נאמן סמואל לנביא לס', וכסבי ליעיל מיניס ולא ספיל מכל דבריו ארלס, וזסו סרורס על מליאות סאל סמנכצ בני אדם סמוכניס לנצוהס. וסנה ראינו סיעוד שסמר סאל ית' לנכריס (בראשית ט"ו) ידוע חדע וגו' וסחרי כן ילאו ברכוס גדול ונס אס סגוי וגו', ונחקייס, וכן למסס (סמות ב') ואני ידעתי כי לא יתן אככס מלך מלריס להלוך וגו', ונחקייס, (סס ד') ואני אחזק אס לב פרעס וגו', ונחקייס, (סס י"ד) וסחקי אס לב פרעס וגו', ונחקייס, וכן לעתיס רחוקות (דברים ל"ח) סך שוכב עה אבותיך וקם סעס סזה וגו', ונחקייס, (דברים ז') וטושתס ארץ כמני וטושת"ס ונחקיי', וכן (מלכים א' י"ג) איס סלהיס צה מיסודה בדבר ס' אל בית אל וגו' ויקרא על סמזבת וגו' סנס צן טלד לבית דוד וסחיכו סמו וצח עליך וגו', ונחקייס על ידי יסחיכו כמו סכתוב סס בסוף (מלכים צ' כ"ג) נס אס סמזבת ססוה וסח סכמס נתן, וכן סרבה יעודיס צלוה בללו סמיעודו לעתיד ונחקיימו, סוה סרורס על מליאות סאל יסבדך סמנכצ אס צני אדם סמוכניס לכך ללורך ישראל, ויעודיס אלו סס מפורסמים לישראל שאין מי סיכחיסס, ולכן אין מי סיוכל להכחיש מליאות סאל יסבדך, וכמו שסמר סנביא ישעיס (מ"ו) זכרו סלסוטת וגו' כי אכני אל ואין עוד אלהיס ואסס כמני מגיד מראשית אחרית

בזמן שחשם בנלוה חחת טקב סגניס, בין צאמן
 שאחם בצררה, וחסם מקוראי אני הוא ולכן שמע
 אלו: ו'ל' זה מלאנו בצריאם העולם שקאוכרו
 ב' השמות המיוחדים לו ית' ססס אלסיס וס'
 (בראשית ח') בראשית ברא אלסיס ונו' (שפ ב')
 אלס חולדות ונו' ביום בראס' אלסיס, כי באלו
 השמות קראו סאל יתברך בחרס ובצניאסיס
 ובכתובים ברוב המקומות ססוא מוזכר בסס, כי
 מלאנו סס ססויס וסס אלסיס כתוב בסס יותר
 מחלסיס טעמיס, וסס אלני סוחר מוזכר אחריסס
 לא סוזכר כ"א ק"כ טעמיס, וזה לסודות כי
 אלו השמות המיוחדים לו ית' אחר הצריאה, סו
 שמתיו קודם הצריאס, כמו שאמר בראשית ברא
 אלסיס, ביום עשות ס' אלסיס, כי כשברא ועסס
 סו שמתיו כן ולא נחמדסו לו כשביל צברא
 העולם, וכן אמר הכניא יעסיוס ע"ס (מ"ס) כי כס
 אחר ס' בורא השמים סוא אלסיס וילר הארץ ועסס
 סוא כוכס ונו' אני ס' ואין עוד, מפני שאמר
 צתחלת הצריאה בראשית ברא אלסיס ואח"כ אמר
 צבררס ביום עשות ס' אלסיס סנרסס שמוס
 על אחר, כן סנחמדסו לו סס אחר מלסיס שאמר
 צתחלה, לזה אמר יעסיוס ע"ס כי כס אחר ס'
 בורא השמים, שאמר צבררס, סוא האלסיס
 ספזכיר למעלה בראשית ברא אלסיס, אני ס'
 ואין עוד חוססת שלימות על שמי צתחלה,
 וסשמות האחרים סס מוריס על מה ססוא יתברך
 סועל בום העולם, סס אדנות לא סיס מי שקראו
 קודם אלא אברסס כדכתיב (בראשית ט"ו) ויאמר
 אלני אלסיס בום אדנ, וכמו שאמרו חז"ל (צברכות
 ז') וסי' הרשב"א ז"ל שעי"ו קראו אדון שאמר
 לו סוא יתברך לא מאלוהיגטט סלך אברס אינו
 מולד אל הצריאה מולד, ורדע בום כי יס אדון על
 הכוכבים והבזלות להכניעם ולהטבב עליסס
 ללורך הכניקים, וכסוה לו על סמילס הזכיר לו
 סאל יתברך סס שדי, כדכתיב אני אל סדי סהלך
 לפני וסיס חמיס. ורדעו ז"ל (ב"ר טרסס מ"ו)
 למס לא נחנס מילס לאלס בראשון סואיל
 וחיביב סוא ח"ל סקב"ס דיך אני וחסם בעולם,
 נחם אן חסם מקבל דיו לעולמי ע"כ ודיס לערלה
 מ"כ וכו', ער אני סוא שאמרתי לעולמי די
 שאלמלא שאמרתי למיסיס וארץ די ער עכסו
 סו מנתפן וסלסיס אני סוא שאין סעילס ומלואו
 כדאי להלסיס. כי יס מי סקסיו צענין סמילס
 כיון שחיביב סוא סמילס ומלופס סערלה למס
 לא נברא אדס בראשון בני ערלה, כי אף ע"ס
 סאחז"ל סנכבס מבוך כדכתיב בללמ, לא סיס
 עכע כן אלא דרך נס, סוון סרקיני סוגרופו
 סקולדו ערליס צקעב, וחס סס סוא נברא סמול
 צקעב, סו מולדופו ג"כ צקעב טולדיס כיולא
 צו, ולא סו לריכיס למול, וסו שאמר למס לא
 קימס לאלס, כלומר ססו מולדופו כן, וזו סוא
 ססאלס שסאלו לר' סקיבס (ממוחמ סד סוריע)

ואסיב לשאלו לא נתן סקב"ס שמתו ליסמלא
 אלא לנרפן בום שנאמר כל אחרת אלוה גרוסס,
 וא"ל סקב"ס לאברסס דיך אני וחסם בעולם,
 רלס כי בערך אברסס ססיס לדיק, לא סיס לריך
 לחס לו מלות מילס לנרפו, אלא כשביל סודות
 סצאסיס, וכמו שאמר וחס אן חסם מקבל דיו
 לעולמי ע"כ, כי לא יסא להס בום יזכו ולא
 יתקיס סעולס. אבל לענין מה סיס מן סקסיו
 למס לא נחנס לאלס בראשון, סססובס סוא כי
 גס סאלס"ד סיס יליר כסו של סקב"ס וכסס
 צאסיו נשמת חייס, עכ"ו נולד עפר מן סאלרסס
 וסוא מוכן למטוא, וביחוד בילר הרע סנעבע צו
 כדי שיחקיס סעולס, וכמו שאמר (ב"ר ס' פ')
 וססו טוב מחד זס ילר הרע סאילולא סילר הרע
 לא בום אדס בית ולא נחם אףס ולא סוליד כן
 ולא נחם וכן, כל מה נחם אףס לריך צתחלה
 הצריאס ללורך כיון סעולס וקיומו, ולכן סיס לו
 זס סמוחר מן סערלה כדי שיסיס לו כח צקעב
 לסוליד ולהסעסק בלרי סעולס, ואחר שנמכר
 צערלוו סרביס סוא זרעו, וכמו שאמרו חז"ל
 מופך בערלוו סיס, סקלקלו מעסיסס ומססכו
 אחר סילר הרע יותר מרמי שלס צסדר כיון
 לסוקק לשאינס מינס בזמן סמבול, ולסלס ולסס
 שלס צתמונס אלא בול, סיס סנת מרבו סעולס
 צמבול, וכן דור ספלגס. ולזס רלס סאל ית'
 לקוח צרת סמיכת ערלס זכדי סווכס לפיכדו
 יתברך, וכמו שצענין סערלה אחר ססי"ט שבר
 שמיס יסיס לכס ערליס לא יחכל, כי גס צלמיחת
 סאיליטת מן סאלרסס יס צתחלת סירוסיקן מן
 סמוחר וסעבירות מלר סוויטס מן סאלרסס מס
 שלס יעלס, וסיס סבס לככין אוכליסס לקלקל
 מעסיסס ולכן אחרס, ככו כן צמין אדס
 נחסכס סערלה ג"ס. מאלס בראשון סוא נח
 סקלקלו, וגס מנח עד אברסס, ואברסס ססוא
 כו' גס סוא סוליד כדומס לערלוו את יסמאל
 צנו, ורלס סאל יתברך עתה כדי שיאף יחמק
 לרוך ומזוקק סרי קדוס שיסכללו כדו גויס, סימול
 צסר ערלמו ויסיס סרביעי קדס סולויס ל'.
 וזסו שאמר לו סאל יתברך אני סוא שאמרתי
 לעולמי די, שאלמלא כך עד סכסו סו מנתפן
 וסולוכין, רלס כי כמו סצצריאית סעולס ברא
 אחרו צסדר וסס לו בגל וסיעור שלס ימחק ויחס
 ממש סממש, כי צענין סערלה רלס לברא סאלס.
 ערל וסיממך זס עד זמן אברסס כמו ססזכרנו.
 ויסיס די לערלס מעסס סימול כל אדס חס בני כן
 סמנס ימיס, שיטברו עליו נשמת ימי בראשית
 אשר יס צכ לאד מול וסוכב מטל"כ צחכירו
 ויסיס לו חיות קיוס צסס, ויכל למול אח"כ
 ביום סמיני ולא יסחקן :

ו'ש"ס נבאות לא סוזכר עד חנס. וכמו שאמר
 חז"ל (צברכות ל"א) מיוס סברא סקב"ס
 את עולמו לא סיס אדס סקראו לסקב"ס נבאות
 72

עד שבאת חנה ואמרה רבש"ע מכל זכאי זבחות
 שזרחת בעולמך קשה בעיניך ליתן לי בן. כוונתה
 כי היא ידעה שלא הייתה עקרה בזמנה שאמר
 הכתוב (ש"א ח') ולחנה אין ילדים, ולא אמר
 שהייתה עקרה, אלא שם' סגור רחמה, כמו שכתוב
 וס' סגור רחמה מפני שהיה צבלה אוחסה, כמו
 שכתוב כי את חנה אהב אלהים לה בגושיה עליו,
 מתוך כך לא ילא הולד שלם ומוכן לזבוחה שהיה
 מעומד לה שהיה שקול כמשה ואהרן. כמ"ס
 הכתוב משה ואהרן זבחנו ושמאל בקורבן. שמו.
 וזה שאמר ר' לוי (ברכי סתותין ט"ו) פרינה
 לשם שמים נחמונה כדי שתתפלל על שלל היו
 גם זנים כיון שלא הייתה עקרה בזמנה כמו
 שאמרנו. וזה שאמר הכתוב (ש"א ח') וכעסתה
 לרתה גם כעם צעבור הרעימה כי ס' סגור
 רחמה, כי בצביל שהיה נודע שלא הייתה עקרה
 זעזעה הייתה מכניסה כדי שתתפלל, ואחר
 שהתפללה והרבה להתפלל וגם עלי בקש עליה
 ואחר ולא ישראלי יתן את שאלתך וגו', אמר
 הכתוב ויזכרה, ולא אמר ויפתח את רחמה, כי
 לא הייתה עקרה בזמנה כזכר, אלא כיון
 שהוכנה אחר שבקשה והתפלה ללדת המוכן לזבוחה
 בזכר, אז זכרה ס' לתת לה מה שהיה ראוי
 לעצמה. וזהו לשון זכירה שהתורה דדבר לה
 שהיה צחלה, ששם הייתה עקרה עתה מחדש
 היה פוקד אותה והיה לרצון לומר ויפקדה ס', ומה
 שאמרה עד עקרה ילדה שבעה דרשו אותו על
 לאה. ולזה אמרה ס' זבחות מכל זכאי זבחות
 שזרחת קשה בעיניך לתת לי בן, כיון שאני
 ראויה ללדת בזמנה שאני עקרה שהריני בכלל
 זבחותיך שזרחת ולא יקשה בעיניך לתת לי חלקי
 הראוי לי בכלל הזבחות שזרחת. ומזכיר כי שם
 זה ג"כ הוא מורה על מה שפועל בזה העולם
 כמו שם הדעות ושדי. ושם אל או אלוה מן השבעה
 שמות שאינם נמחקים הוא נגזר מחלשים. ולא
 לנו מכלל זה כי שמותיו יתברך המיוחדים וזכרים
 על הרוב זכרים, הם שם הוי"ה ושם אלהים.
 ולכן הוזכרו בזבחות העולם, לומר כי שמותיו
 היו מקודם ולא נחוסף בהם שלמות אחר
 הצדיקה כמו שזכרנו :

מחרתם, וכסופו יתברך מושיע את ישראל וגו'אל,
 הרי הוא כביכול נוהל את עמו ג"כ, ומגלה
 ומודיע לעולם גודל שמו. ולזה אמר אהיה כלו'
 אחרתם ואחודע בשמי גדול המהים הווי"ה
 וסוף שם המפורס, והיה זעזוע מלכות
 גם כן שהיה שם הוי"ה שלי נודע גם כן בזמן
 הגאולה של שצבד מלכות, כי לא נעשו צידוק
 כסוים רבים וגדולים בעולם זשום זמן כמו
 שנעשו זביות מלרים, וכמו שיעשו יותר בזמן
 גאולה שצבד מלכות, ועליהם אמר אהיה אשר
 אהיה לשון הוי"ה, ואמר לו מהם רבינו ע"ס ד"ס
 ללרה זעזעה, כי אין ראוי שהיה מועד הכל
 יתברך עושה על שם דבר אלה אחר שקדם המעשה
 וזהו ד"ס ללרה זעזעה, לרת השצבד אחר הפתח
 שגם שישמע צדק צמלרים, אבל שצבד מלכות
 שעדיין לא חטאו ליתחייבו שצבד, אפי"ס שהוא
 גלוי לפניו לא היה ראוי ליעד עליהם מעתה,
 ואין מדבריו ית' ליעד על העושה קודם עשיית
 השון אשר עליו יצוא פועל, ולכן הסיר לו הכל
 ית' לך אמור להם אהיה שלחני אליכם ולא
 תצטרו על שצבד מלכות :

נמצא כי שמותיו ית' על ז' מינים, א' המורה
 על מהותו ויכלתו וגדולתו ית' והיא שם
 הווי"ה וז' אלהים וסד' זבחות מין ז' השם המורה
 על האלהות ושפירם, והוא אלהים ואל אלוה דלני,
 שם הווי"ה הוא עיקר השמות המורים על מהותו
 ויכלתו ית', ושם אלהים הוא עיקר השמות
 המורים על האלהות ושפירם, ולכך נזכרו שניהם
 בזבחות העולם, כל אחד לבדו ושניהם צידה, וכן
 לא נזכר צדוה שום שם משמותיו הקדושים כל
 כך פעמים כמו שזכרנו ב' שמות אלו, והוא דרך
 משל למלך אחד שפלוני המלך, שם פלוני הוא
 המורה על מהותו מי הוא, ומלך הוא תואר מורה
 שיש לו ממלכה ומלכות, וכשאוהרים פלוני המלך,
 משם פלוני יהיה נודע אם הוא ראוי למלכות,
 ומלך יהיה נודע שהוא מלך, כי יש מי שהוא מלך
 ואינו ראוי למלכות ויש ראוי למלכות ואינו מלך,
 וכשהוא ראוי למלכות וסוף מלך, משם עלמותו נודע
 שראוי למלכות ומתאר מלך נודע שהוא מלך,
 ומלכותה דלרעה כעין מלכותה דרקיעא, שם
 הווי"ה הוא מורה על מהותו ויכלתו ית', ואלהים
 הוא מורה על שהוא מלך על כל העולמות, וכשנקרא
 השם אלהים הוא כביכול פנו פלוגי המלך, כמות
 שהוא ראוי למלכות וסוף מלך, ומה שיש מלך
 שאינו ראוי למלכות משני סלכותו, ושם כל ז' הם
 נקרא מלך מפני שיש לו סדרת המלכות, כן
 נקראו הדברים שריו עובדים אותם כע"ל זביות
 קדמונים אלהים, מפני שיש להם שררה, שהע"ל
 ההם היו ממליכים אותם עליהם, גם כי הם
 זעזעם אין בהם ממשות, כי לזה נקראו אלהים
 אחרים ששם אחרים לעובדיהם, כמ"ס במדרש
 כדכתוב (ישעיה מ"ו) חף יעקב אלו ולא יפנס
 וגי'

וגו', ואין בהם כח לעשות דבר, כי אין להם אלא חסם בלבד. ומפני כי המלך סבת היותו מלך הוא היותו ראוי והגון להסגנת העם ולמלוך עליהם, לכן אומר פלוני המלך, כלומר פלוני שמלך עלמו ראוי והגון למלכות, וכן כביכול אלה יתברך נקרא ה' אלהים, מלך מהות שמו הוא ראוי להיות אלהים ומלך עולם. ולזה אמר המשורר ע"ה (תהלים ע"ז) אמרתי לה' אלהי אהם, כי מלך מהות שגך הוא מחייב שאתה אלוהי, ואמר הכתוב ה' אלהיכם, ה' אלהיך, ה' אלוהי, וכן מהות עלממותו ויכלתו וגדולתו מחייב היותו אלהים וזאתו על כל העולם. ולכן אנו קוראים שמו בשם אדנות, ולפעמים בשם אלהים כפי הנקודה, כי אין אנו יכולים לקרות אותו ככתבו, כיון שאין אנו יכולים להשיג מהות שמו ית' וית' שמו:

פרק המישי

בהיות שם אלהים מורה על מתחלה ושררה, סוצר בתחלת הבריאה ואמר בראשית ברה אלהים ולא אמר ה', ולטורח כי על מנת כן ברה את העולם להיות אלהים על כל בראויו וזמנו שאמר הכתוב בורא השמים הוא האלהים, כי מלך שברא השמים ויגד הארץ ראוי להיותו אלהים, ומפני זה יתחייב שימנהג בדיון ישר עם בראויו, לכן להשכיר לנו לפעמים, וראה שאין העולם יכול להתקיים בזה, כי מלך האלוהות ידון במדה הדיון, ולכן מיד לרף מדה רחמים שהוא שמו המיוחד ית', כי מלך היותו הוא בעל הרחמים כדי שיתקיים העולם. ולכן אמר ביום עשות ה' אלהים וגו', והקדים פה ארץ לשמים כי לא האירכה מדה הרחמים כ"ה לארץ שהוא עולם הספיל ולא העולם העליון. ולזה אמר ה' אלהים ה' הקודם לאלהים כנגד הארץ הקודמת לשמים שהולכה למדה רחמים שהעמקך כנזכר, ואלהים כנגד שמים שאינם לריכים לרחמים, ובתחלת הבריאה אמר בראשית ברה אלהים את השמים, כי כיון שמלך השמים לא היה רגיון רחמים, כן מלך הארץ, וכן הקדים שם הסוים לאלהים, כי שם הסוים הוא שמו המיוחד מלך מהותו ויכלתו ית' וית', ושם אלהים הוא מלך שברא העולם כנזכר: וגם כי החשב גדולה ורוממות לאל יתברך בסיומו אלהים על כל העולם, אין זה חוססת גדולה ומעלה במהותו ויכלתו, וגם אינה גדולה ומעלה על מולתו, כי כלם בראויו וממשכים מרצונו ית' כי גדולת מלך גדול הוא ברצונו ארצותיו וארצותיו ואנשיו אשר ירש או כבש ויעשה עמם מה שיפלה בידו, וגדולה ממה"מ סקצ"ה היא עלממותו ומחוטו שיטול לעשות מה שירצה ואין מי יאמר לו מה תעשה, וגדולתו בריבוי ארצותיו ואנשיו וכל מה שבחש, העולם, לא ירשם ולא כבשם, אלא שירשם ובראם כרצונו

ונמשכו ממנו, וכולם תלויים בו ואינם מוסיפים בגדולתו דבר, כי חוססת הגדולה מלדס הוא נמשך מלדו ית' כי כלם יארויו וברואיו כנזכר. וגם הגדולה שברא מלדס אינה אלא להם שיכירו שהאל ית' מתגדל ומתקדם לפניהם, לא שיהיה הגדולה חוססת בעלממותו ית', וכמה"ה (יחזקאל ל"ח) והתגדלתי והסקדשתי וטדעתי לפני גוים רבים וידעו כי אני ה' וגו', כי הגדולה והקדושה שחוט מתגדל ומתקדם אינה מלד מהותו כ"ה מלדס, כמו שאמר וטדעתי לפני גוים רבים שידעו בזה כי הוא ה', ועל זה נמלא שיחואר האל ית' ג"כ במלך, כי גם שהמלך אינו נקרא בשם זה אלא מלד מלכו על מדינות רבות והיות לו ארצות מלכים ואנשים הרבם, גם האל יתברך עם רוממותו נקרא כן, כיון שסם נמשכים ממנו ותלויים בו, גם כי מלדס נקרא מלך, אין זה שום גרשון בחקו ית' כיון שסם בראויו כנזכר: ואל יעלה במחשבת אנוש לומר כי שם אלהים ומלך נתחדשו לו אחר בריאת העולם ה"ה, שברי כתוב בראשית ברה אלהים, שנראה כי קודם שברא הים שמו אלהים, וכתיב בורה השמים הוא האלהים, וכמה כתיבים כמו חלו, וכן בתחילת מלך כתיב ה' מלך עולם ועד, וגם שלמות מהותו מחייב שלא יהיה בו חוססת חידוש אפילו בשם, ולא גרשון, וה"ה מה שאמרנו כי החשב גדולה לאל ית' בסיומו אלהים ומלך על כל העולם, אינו מחייב שיחדשו שמות בבריאת העולם, כיון שמהות מהותו ית' וית' נברא העולם ולא היה חלוי בריאתו כ"ה ברצונו לבד, הרי הוא נקרא אלהים ומלך עולם אפילו קודם שבריא, כי כל מה שברא היה בכחו וברצונו לבראו קודם, ואחר שבראו הכל חלוי בו, והוא אלוה ומלך על מה שברא ברצונו ולא שברא ע"ה אחר, כי אין לדבר שימשך אליו ממנו ית' וית' וכמו שזכר, ולכן אין חסרון בחקו ית' שיקרא אלהים ומלך על העולם שברא ושמייליטו עליהם. וכמו שאמרנו (ראש השנה ל"ד) מלכותו כדי שתמליטו עליכם, וכתיבים מלאים רוממו ה' אלהיט, גדלו לה' אחי, וכיואל בללו שנראה שהאל ית' מתגדל ומתרומם ע"ה בראויו, וכן המלאכים מערישים וממליכים את שם האל המלך הגדול הנצור וכו', ואינו חוססת גדולה לו, כיון שהכל נברא בכחו כנזכר, ואין שום דבר נמלא זולתו:

והדאפרש' שבין אלהים ומלך שמו האל הוא כי אלהים יושב מה ששואה האדם בסחר ובמטמוניות ומענים ומחסי על זה ואינו נראה, משא"כ במלך, וכן יודע ובוזק הלצנות אם הם מחושים לעבודתו אם לא, משא"כ במלך, וא"כ למס יתואר האל יתברך במלך. פעיני הוא לשי מתיי האטטי בטבע בריאתו אינו מתירא כ"כ אלא מתי שרואה אותו, ויש יכולת בידו להרע לו או להטיב מיד כשיצבור על דבור, אבל מהלטים שלטי

אגוז אשר לו, ועם כל זה לאי אומר כי כיון שבח שמו המיוחד נתיסדו כל השמות האחרים אינם נקראים מחודשים וכמו שכחתי למעלה, כי בריאת העולם סיחה הקוים ברלונו, וכלי עמל ויגיעם בראו. ולכן חידוש בריאת העולם בפועל אינו מוסקף שום דבר בגדולתו, אע"פ שהוא מולך עליהם אחר בריאתם, כל שכן השמות שהוא נקרא בהם מלד בריאת העולם שלא יקראו מחודשים, כיון שהם בכה שמו הגדול ית' כנכר:

פרק ששי

ש"ש אל הוא ל' חזק ותוקף כמו (יחזקאל י"ז) ואת חילי הארץ לקח, ומי כחוקר באלים, שאין במלאכות שום חזק ותוקף כמוהו, ושם זה הוא שרש ועיקר כל שם אלהות, ומפני שנשתקף שם זה למי שמחזיקים אותו שהוא תקיף ואלו אל ואינו, כמו שנאמר כי לא תשתחוה לאל אחר, נחוסף על שם זה ב' אותיות אחרות על שם ה'הוי"ה ונקרא אלוה, לסודות כי מה שאנו קורין אותו אל ומחזיקים אותו באלהות הוא לפי האמת שאין תקיף וחזק כמוהו, כמו שמורים קלת האותיות של שם ה'הוי"ה שהוא שם מהותו ית' שהוא המוס ה'הוי"ה ואין סוף וקץ ליתלמו, וכן נחוסף על שם אל ב' אותיות ראשונות על שם ונקרא שם אלהים. לסודות על שהוא באמת תקיף וחזק מאין כמו, וכמ"ש פלשתיים (שמואל א' ד') מי יגילני מיד האלהים האדירים האלה וגו', וכן נחוסף עליו אות מ"ם, לסודות כי האל בכה ב' אותיות ראשונות על שם ה'הוי"ה בראש העולם, אשר תכלית וכוונת בריאתו הוא בשביל האדם שהוא טורף למ' יוס, ובשביל התורה שנכתב למ' יוס. וזהו שכתב

כי ציהם לור עולמים, ודרשו ז"ל (בראשית רבה ס' י"ג) כי בשמי אותיות אלו ברא העולם הזה והעוה"ב כדכתיב עולמים, והקדים הא' שנברא בו השם"ל לוי"ד שנברא בו השם"ב, וחסו אחרים שם אלהים בתחלת הבריאה, כי האל בשמי אותיות אלו ברא העולם לתכלית האדם והתורה כנכר, ואף גם זאת לא נמנעו עובדי אלילים מליהם שררה ואלוה בכל חוקף לאלהיהם לפי דעתם, ולזה נקראו בכבוד אלהים, וכן אפשר לומר כי מפני ששם זה כלולים בו שני שמות אל ואם יש שם שמות בפני עצמם, כדכתיב עזי וזמרת יה, ולכן נחוסף בו מ"ם לשון רבים שמורה על ב' השמות כנכר, וכפיסמך תשמע ה"ם כמו אלהי ישראל, אלהי אברהם וגו', וכן כתיבו אלהים אלהינו אלהים, תשמע ה"ם שהוא כמו אלהים שלכם, אלהים שלנו, אלהים שלו, כמו הארמים האחרים אחרינו אחר, ולהיות זה השם מחובר מב' שמות הוזהר במכתב אלף וקריב לק' פעמים, משא"כ בשאר השמות, וזאת שם ה'הוי"ה שהוזהר בפרה פעמים, וגם כי בשם אלהים הנכר בתחלת הבריאה

שאינו רואה שרואה אותו, אע"פ שיועד בודאי שרואה מעשיו ומסתרו ומחשבותיו ויענישו, אין הילך נכנס כ"כ כיון שאינו רואה אותו, ושעל הרוב אינו נענש מיד, והתלך הישר יודעים אשיו שיריע להם מיד כשיעד שיעברו דבריו, ושיוסיב להם מיד כשיעד שקיימו אצות ויראהו אותו. ולזה אמר האב לתלמידיו (ברכות כ"ח) יחי רנון שהסא מורה שמים עליכם כמורה ב"ב, ועל זה יתואר האל ית' במלך, לומר שיהיה מוראו על העולם כמלך כפי ערך זה. ולזה אמר הכתוב (תהלים י') מלך העולם ועד אבדו גוים וגו' (שם ל"ט) ה' מלך ירגו עמים וגו' :

ובן שרש השמות שנקרא בצורה אחר הבריאה, ובנביאים ובכתובים לא נהחדשו לו אח"כ, אלא שנתגלה כי הם שמותיו ית' וית' ב"ב, נתגלה שם הדטע על יד אברהם אבינו שאמר ה' אלהים, ובמלות המילה גלה האל ית' שם אל וסד, שאמר לעולמו יד, וכמו שאמר אני אל שדי, אל שבכתי לבראת העולם יותר גדול, אלא שאמרתי לעולמי די, ושם נבאות נתגלה ע"י חנה שאמרה מכל נבואי נבאות וכו' :

ש"ש אהיה גלבו האל ית' למטה רבינו ביציאת מצרים כשאמר לו מרע"ה (שמות ג') הנה אנכי בא לבני ישראל וגו' ואמר לו מה שמו וגו' אהיה אהיה על, ויתר שאלת ומעלה בשם זה משאר השמות שנהגלו אחר הבריאה, להיותו נאמר מפני ה' על שאלת מה שמו, והשיב אהיה וגו'. משא"כ בשאר השמות שנהגלו ע"פ גביאיו כנכר, כי גם שם אל שדי שנאמר על פיו אינו אל שדי, לא הזכיר בהם שמי אל שדי, כמו בנאו ששבר אהיה על שאלת מה שמו. וזהו שם סמך לבעלי הקבלה שמעלים זה השם למעלה משם ה'הוי"ה, שלא הוזהר בפירוש שהיה שמו בתחלת זמירתו, ציוס עשות ה' אלהים ארץ וגו'. אלא שאמר שהזכיר אהיה על שאלת שמו, אשר על שם ה'הוי"ה ה' אלהי אבותיכם וגו' זה שמי לעולם וגו', כי שם אהיה לא נכר עוד בכל ספרי הקדש בלשון קדש, וזה השם של ה'הוי"ה הוא שכתב בכל התורה ובנביאים ובכתובים על הרוב כמו שאמר למעלה. ולזה אמר זה שמי לעולם בתורה נביאים ובכתובים וזה זכרי לדר דר, כי אחר החימת הספרים הקדושים לא יזכר אלא שם זה בכל מה שילטוך להזכירו בקדשות וצטבעות ובנבואות ולא שם אחר, וכן אמר המשורר (תהלים קל"ט) ה' סמך לעולם ה' זכך לדר ודר, גם כי כל שאר שמותיו ית' הם קדומים ב"ב: ולא ריתיו להחיר לענמי מה שכחתי הרב ז"ל בספרו סבבד מ"ח חלק ראשון פ"א שאלו השמות וזאת שם המפורש הם נגזרים ושנתחדשו אחר חידוש העולם, שהציח מפרקי רבי אליעזר עד שלא נברא העולם היה הקב"ה ושמו בלבד, וכן כתב ב"ב ה"ר יוסף גיקעלי"א ז"ל בספר גנת

וכן אליהו כשנתעלה, וכמו שחדר המלך ואין מר
 שיראה ויודע מה שנתעלה בן עולם העליון מכון
 לבשרו ואין מי שידע וישיג הכוונה, ולכן לא הוזכר
 בפיסוק בריאה עולם העליון כיון שאינו נראה
 ומשגב לחדם כמו שמושב טבע העולם התחתון
 והכוונה הנלגלים בשמימיים הנראים לעין, ואין
 המשל דומה לנמשל אלא כמה שנתעלה לכבוד המלך
 שהוא הפלטרין לא בעלמות המלך, כי אין נמשל
 לו ית', והבן מה שאמרו (ברכות כ"ח) מלכותא
 דארעא בענין מלכותא דרקיעא, ולא אמרו מלכה
 דארעא בעין וכו', וכל הכעסה בגללו יש לך
 דומה או נמשל אליו, כי אפילו כסא הכבוד שהיה
 מכלית מעלת עולם העליון הוא נצרך, גם כי
 היה קודם שנברא העולם, כדכתיב נטון כסאך
 מאז, ולכן יש דמיון ומשל מנברא לנברא, ולא
 מנברא לנברא בענין העלמות :

ואחר שכן, לר"ך לתת טוב טעם ודעת היאך
 הוא נמצא בששם ועולמות, בהיותו הוא
 מקומו של עולם ואין העולם מקומו, ומה רושם יש
 לשיכותו בעולם העליון יותר משאר העולמות,
 ובציורו זה נחמר כי העליון ית' הוא נמצא בכל
 העולמות כפשט הכתוב מלא כל הארץ כבודו,
 ומבואר יותר מזה שלא את השמים ואת הארץ
 אני מלא, והאמרם ש"ל כתיבו דוחק רגלי שכינה,
 אלא שאין מציאותו שזה בכל העולמות, כי אלא
 כל אחד כפי ערך הכבוד, ודבריו כלשון בני אדם
 כתיבו ראשו בעולם העליון ואחלעו בהלכות ורגליו
 בתחתון, וכמו שכתוב (ישעיה ס"ו) השמים כסאי
 והארץ הדוס רגלי, כי בהיות כל השמים כסאו
 אשר הוא יושב בה כרי ראשו בעולם העליון,
 ורגליו בתחתון לאמרו והארץ הדוס רגלי, והאמר

בזה כי שכל הארבע שבעולם התחתון אינו כול
 להשיג ממנו אלא פעולותיו וסבותיו בהמשלים
 לרגליו, והנלגלים בשיגים יותר, והשכלים הנפרדים
 יותר במדרגת הראש, אלא שאין יכולין להשיג
 תכלית אחתו, וכמ"ש (יחזקאל ג') ברוך כבוד
 ה' ממקומו. שאינם משיגים תכלית עולמותו, וכמו
 שנמצא האדם למה שמתח רגליו, כן נמצא האל
 ית' לעולם התחתון, רואה ומציע ומשקיף בהם,
 וכמו שהיושב בכסא כבודו להביט ולהתקרב
 למה שתחתיו מניע ראשו ללך מעט, ולפעמים מניע
 הכסא ומעט אותה ללך מעט שהיושב יושב עליו
 להקרב אל שלמטם מנע ללכת מה, כן האל
 ית' כשישראל עושים רעונו ורואה לשכן שביבתו
 בתוכם הוא מניע ומטס כסא שם השמים ללך
 מעט, וכמו שאמר הכתוב (תהלים י"ח) ויע
 שמים וירד וגו', שהטס הכסא ללך מעט, וזו
 היא הירידה שהזכרה בפתח תורה, וירד ה' אל
 הר סיני וגו', וזהו גילוי שיכנס בתחתונים, וזהו
 מה שאמרו (סוכה ה') מעולם לא ירדה שכינה
 למטה מעשרה, וכשאינם עושים רעונו הוא זוקף
 ראשו ומסתיר פניו ואינו מביט בהם, כדכתיב
 (דברים)

בבריאה וכלל קצת שם השווים בנמר, שולך
 לטקע עמו כל האדם שהוא מדה רחמים, ואמר
 ציוס עמוט ה' אליהם וגו', כי עיקר מדה רחמים
 שבשם השווים הוא בכל הארבע אוחיותיו ביהוד,
 וגם יש הוא מדה לך ומשפט דכתיב אלס עונות
 השמוריה, ולפי מה שכתב בעל ספר גנת אגוז
 בחלק סוף, ולכן שולך ללך עמו מדה רחמים,
 ומפני כי ציוס השם שהוא שם אליהם נברא העולם
 כנזכר לשוקבלו אלמותו, נזכר בכל מקום שמיחם
 אלהותו על העולם או על קלחו, כמו אליהו עולם
 ה', אלהי אברהם אלהי יצחק וגו', אליהם
 אלהינו, אלהי אהם, כי כלם נגזרים מאליהם,
 ולא מאלוה, כיון שהוא כתוב בוי"ד ולא בוא"ו,
 ולא מאל, שהיה לו לכתוב אלכם, ולא נמצא שם
 כינוי באל, אלא במדרש על עמו אלי וז"ל ישועתי
 כי אלו שמות מורים על גדולת ה' יותר מאליהם,
 וכמ"ש (איוב כ"ב) הלא אלוה נבזה שמים וגו'
 ואתמה מה ידע אל וגו', כי מלך גדולה שמוהו
 אלו, היה מושב איוב שלא היה משגיח בזה העולם
 השכל, ולכן הוזכרו אלו שב' שמות על הרוב
 בכתבי זש, ולא נמצאם כיוני על אלוה כנזכר,
 כי כיוני האלוה מורה על ההשגחה שמשגיח על
 מי שהוא אלוה עליהם, וכן שם אליהם שבו נצרך
 העולם, כדכתיב בראשית ברא אלהים, מורה
 על השגחתו על בראוהו שברא, ולכן יתחם אליהם
 בשם אלוהו, ונמצא בכתוב אלהי אליהם אליהו
 אליהו אלהי קודש לאלהים שמים, וזאת מה
 שזכר בשם אליהם לנד :

פרק שביעי

אחר שנתברר והוא מפורסם מציאותו ית', והשם
 סמויחד לו הסורה על עצמותו ית' ושאר
 השמות המורים על אחתה פעולותיו, ראוי לקרב
 אל השכל מציאותו יתברך כילך הוא נמצא בכל
 העולמות הג', ומשיל קודם, משל למלך שבשם
 פלטרין, בית וחדר לפנים ממנה, והצר חוץ לה,
 מקום מושבו ומצבו הוא החדר, והסבה מלכותו
 עם ועליו וטעונו הוא צבית, ולפעמים יולא לחמר
 להקביל או ללוות שריו ויועליו, או לטייל בחצר,
 ומזין ציון החדר נחם ומהודר מן הצבית, וכן צבית
 מן החצר, ומלכותא דארעא בעין מלכותא דרקיעא,
 שברא האל ית' עולם העליון וכסא כבודו, מכון
 לשכחו, וברא עולם החלמיני להנכה מלכותו
 בהשקפתו והשגחתו עליהם משם, כדכתיב (תהלים
 י"ד), ה' משמים השקיף וגו' (שם ע"ו) משמים
 השמעת דין וגו', וכיוצא בפסוקים אלו, ולפעמים
 ללכת אצת ולדקת עבדיו ואוהביו שבעולם התחתון
 מהרואה להם וטובן בחוכם, כיון ששם אינם יכולים
 לבוא אליו ולטובן לביתו ביהוים בחיים, כ"ל
 היה אפשר שם היו הולכים אליו, וסוף לא היה
 בא אליהם, כמרע"ם כשהוכן לך ענה שמים וירד,

להסוות ממנו דבר פשוט, לכן אין לשום נבדל יכולת על זה כי אם לאל ית' שהוא אחד ואין בו הרכבה לשיעור על ידו, ולא שום ראיית ביחוד לשלא יוכל לבדול אלא בזהוהו האלוהי, אלא שום אחד גמור ויכול לבדול דברים פשוטים ומורכבים ולא נוכל להשיג כילד כמו שלא נשיג מהותו ית':

והראייה מן המושג הוא כי אלו דברים שהוא ית' ברא שפועל וכל דברו לקיום מין האדם שברא בו, ומאז הבריאה ועד עתה לא שנתה את חפיקיה ומראה, מושיאה למחים ואילנות לנורך הבריות, והשמש והירח והכוכבים מאירים לנורך שפועל ומשפיעים למטה מן הכח הנשפע עליהם מלמעלה, ואין זה אלא מכה האחד השלם שאינו נרץ צור ולא עשה מוולתו, כי אם היה בו שום הרכבה ביחודו לא היו פועלותיו שלמות וקיימות, כי ההרכבה גורמת שינוי, וכיון שאין בו שינוי כמו שאנו רואים בכל דברים הטבעיים התמידיים, אין בו הרכבה אלא אחדות גמורה ושלמות גמור לבדול מה שיראה ולקיים אותו לעולם כי אם היה בו שינוי לא היו דבריו קיימים, ומפעולות השלם הוא שיהיו עניניו קיימים ומתמידים כי הנמשך מן השלם הוא טוב ולא יפסק, ולזה ראינו בכל מה שברא במושג בראשית שאמר הכתוב וירא אלהים כי טוב, כי כל מה שברא היה בשלימות בריאתו ולא יפסק טובו כי אם היה נפסק נראה שלא היה טוב ולכן נפסק, ועל זה אמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב, מלד שראה אלהים שהוא האחד האמיתי שיעשה מה שיעשה, היה טוב כיון שנהיה ע"י האחד השלם שפעולותיו שלמות ואינו כופל שינוי וחסרון בחקו ית', ואמר הכתוב (בראשית ח') עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וגו' ויום וליילה לא ישבתו, כי באחדותו הגמורה והשלמה יוכל ליעד על שלא ישבתו יום וליילה כי אין מוחה בידו ומי יאמר לו מה תעשה :

והראייה מן הקבלה מה שידענו שהוא ברא שמים וארץ וכל לבאם, כמו שכתוב בתורה בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ביום ברא ה' אלהים ארץ ושמים, וכשארעו דור המבול אמר (שם ו') אחמה את האדם אשר בראתי, מי שברא ראה מהותו והלייל את גמ וחידש השולם על ידו כמו שהיה קודם המבול, ובהר באברהם ונתרצה בילצח והתפאר ביעקב, והשפיע במשה שפע תורתו, ואמר (שמות כ') אנכי ה' אלהיך אשר הולאתיך וגו', מפני שראוהו על הים כאיש מלחמה ועכשו כש"ל מעוקף אמר אנכי הוא הולאתיך ומערים ורפאתי אותו על הים כי אין בו שינוי, והביאים לארץ והעמידם בה ושרתה שכינתו בבית המקדש כל זמן היותם תחת עבודתו יחצרך, וכשפרקו עול והפכו ברית בלען שכינתו מעליהם ונחרצו בבית, ועכ"ל בכל רחמם לו לר ושכינה כביכול עמנו בגלות, כל זה ראייה גדולה לאחדותו

(דברים ל"א) ואנכי הסתר אסתיר פני וגו', ולפעמים מלד רוע מעליהם מסלק רגליו ג"כ אל סכסא, וזו היא דחיקת רגלי השכינה :

פרק שמיני

ענין יחודו ית' בינו הרב ז"ל בם' המורה בפ' ע"א מחלק א' דעת המדברים בחמשה דרכים, ובעל חובת הלבבות בשער היחוד הביא שבעה פנים. ואני התנהלם לאתי לרגל המלאכה שהתחלתי לבדול מן השכל ומן המושג ומן הקבלה ממה שיראה לי, כי מה שכתוב בספרי החכמים הקדומים שם ראיות במופתים נכונים הרי הוא כתוב בספריים, ולא אצריך בהעמקתם אלא במה שלא ראייתו כתוב ונחחדם אלפי :

והגדה הראים מן השכל לא חנערך לשהוא אחד ולא שנים, אלא ליחוד הנמור, לא בשום יחוד שגראה יחוד פשוט כקו ונקודה ושם אחד המספרי, כי גם אלו אינם אחדות גמורה, כי קו יחלק אל קוים, והנקודה היא צעלת מצב וישתתפו עמה שכלב נמלאים אחרים, והאחד המספרי אין מציאות אחדותו אמיתית אלא במושגה וכבר נשיג המושג קבוצ רב מאלה האחדים המספריים, ולזה האחדות הגמורה היא אשר נותנה יחוד והבדל מה שפועל מכל מה שזולתו, ואין זה אלא באלוהי יתברך שהוא לבדו מחוייב המציאות וכל הנמלאים זולתו אפשרי המציאות וישתתפו זה לזה באפשרות, ואין מי ששתתף לו בחיוב המציאות ולא בשום דבר, וכמו שכתב בצע העיקרים ז"ל חומר ב' פ' עשירי, ועל אחדות זה אנו מביאים ראייה אשר נאמר כי הוא זה אחדות ית', כי אחר שידענו ידיעה אמיתית כי יכלתו ית' בצלתי תכלית ולא יבצר מידו מומה ידענו כי הוא אחד פשוט בתכלית השפיעותו ואפשר כי הוא דבר ידוע שהדברים המורכבים אינם יכולים לשום בפרעו כל אשר יזנו לעשות מלד הרכבתם כי מה שיאות לזה לא יאות לזה, ואם הדברים השפועים כמו היסודות וכיוצא בהם אין כח באחד מהם לבדו לפעול כי אם באיכותו אם חוס אס קור ובהתערבם והתמזגות יתהוה מס על כל הדברים, וכיון שהוא ית' פועל וממליץ כל הדברים השפועים והמורכבים ויכלתו בצלתי תכלית, ידענו שאין בו שום לך ריבוי שיעכבהו מלפעול מה שיראה, ושאחדותו היא אחדות גמורה ולא באיכות כלל, ולא השגנו באיזה לך היא אחדותו לשכילתו בצלתי בעל תכלית כמו שלא השגנו מהותו ית', ועל זה אמר הכתוב (איוב ו"ד) מי יתן עיבור מעמא לא אחד, כי אי אפשר בטבע שיתאסד דבר מהסכו, כי אם הדבר שהוא נהוה ממנו שהוא הסכו הוא פשוט א"ל להסוות דבר אחר אלא באיכותו השפוע אם חוס אם קור או זולתו ולא הפכו ואם הוא מורכב לא יוכל

לאהדוהו ית' שמעולם הים על כוונה אחת ומכלית אחת, ואם לא היה אחד פשוט לא היה עומד על טוונה אחת הים משתנה מזמן לזמן או משעולה לשעולה. ועל זה אמר הכתוב בסירוש האהדות (דברים ו') שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, כי תלד מה שאנחנו בני ישראל לבד נוכל לשמוע ולהבין כי ה' הוא אחד ממש שרמינו שבהר צט ויהי אלהינו מימי אבותינו וע"ה, ולא שכלינו מעל פניו כשחשבונו לו אלא יברנו במשפט, איך נגזור כי הוא אחד ואין בו סרבה ולא שינוי כלל, כיון שעמד על כוונה אחת ועל תכלית אחת עם ישראל היום שבהר אבותם כזכר. ולזה אמר ה' אלהינו ולא אמר ה' אלהים, כי מלד שהיה אלהינו לעולם ידענו כי הוא אחד :

ויש לנו להבין ולדעת כי האהדות ית' לא נזכרה אלא בסוף התורה, והיתה כוונה כי לא נזכרה האהדות עד אשר שבהר בישראל על סדרך שאמרנו שעמד על כוונה אחת, כי בעשרים דורות שחמדו ועד אברהם לא נזכר האל ית' בשום אומה ויחד מלומה הארת אלא כולם לפני שים, וכשהרעו מעשיהם הליף עליהם מי אוקיטם בדור אנוש והח"כ הביח עליהם את מי המבול, ובדור הפלגה הפילם על פני כל הארץ, ושנתנו כמה דברים מסדרי בראשית, בדור אנוש הסרית נעשו קרשים, מתח מרחים, נעשו פניהם כקופין וכו' כמו שאמרנו במדרש, וכן בדור המבול נעשו כמה דברים מצבצו של עולם שהיה קודם, שהיו זורעים ולא קולרים יולדים ולא קוברים ומלכין מסוף העולם ומד כופו לשעם קלם ומתלשין ארצי לבטן בהליכתו וכו' כדליתא במדרש, ולא היה להם מיוחס ראש, ומי גרם להם כל אלו שמרדו בו ית'. ואח"כ תלד אלו שהיוניו כסיו בנצטצו של עולם היה נראה ח"ו שינוי בחוקי ית' ולא היתה האהדות שלימה לעין כל, מלד כוונות הדורות היוקן חלוקות והפכיות מן הכוונה הליהת שבהר העולם לסיית הנבראים נמשכים בלדק ובמשפט, ולכן בדור הפלגה כשראה האל ית' כי לא היה צהם חקנס בלבד לשונם לע' לטנות וקרא לע' מלאכים והפיל גורלות (שם ל"ב) בהחל עליון נויס וגו' יבז גבולות עמים וגו' ונעל גורלו של הקב"ה על אברהם ועל זרעו המיוחד, כי חלק ה עמו יעקב וגו', וברר וליף את זרעם פסולת ישמעאל ונעו עד שהגיע ליעקב שהיתה מנתו שלימה בלי שום פסולת ויחד שמו עליו, ועל זה אמרו חז"ל (פסחים ל"ו) מטיכין זכו ישראל לק"ם מתביטו יעקב שחמדו סקבנו ושמענו בני יעקב שחא ים צבס וכו' אמרו שמע ישראל כסם שהין בלבך אלא אמר וכו', והוא אמר ברוך שם מל"ו. ועל זה אמר הכתוב (מלאכי א') הלא אב אחד לכלנו אל אחד בראנו, כי אב אחד הוא יעקב אבינו כי אברהם ויחנק ילאו מהם עשו וישמעאל ואינם אב אחד לכלנו, לבד בני ישראל.

ומפני זה אמר אל אחד בראנו כי אל אחד ייחד שמו על אב אחד ועל זרעו שהם כלם אהדים לפסודותו בלי שום פסולת. ועל זה נאמרם כל פרשת שמע בלשון יחיד ואהבת את ה' וגו' ושנתנו לבניך וגו' לסורות על היותנו אהדים באהדותו ית' שסם אחד (ש"ב ז') ומי כעמך כישראל גוי אחד בראך וגו' :

ועם כל זה חינו נקראת האל ית' אל אחד אלא לנו בני אב אחד כמו שאמר הלא אב אחד לכלנו אל אחד בראנו, אבל הכותיים שסם משתחיים לאל אחר חינו נגלה ומפורסם ביניסם שהוא אחד, וכשיבוא היום טעמד אז יהיה ה' אחד ושמו אחד בפי כל העולם, וכמו שאמר הכתוב (שבתים א') והיה ה' למלך על כל הארץ ציוס הסוף יהיה ה' אחד ושמו אחד, כי עתה שאינו למלך על כל הארץ כי סם ממליכים עליהם שרי מעלה ומשתחיים אל אל לא יוסיע אין האהדות ולא האהדות שמו. נראית בעולם, מפני כי הוא ית' לריך להסתגע עם שאר שמוהיו ויחברך ג"כ, אבל בזמן מלכותו האל ית' על כל הארץ שהוא כל העולם ויחצטלו כל שרי מעלה, אז יהיה ה' אחד, שלא יעבדו שום אומה לשום שר ומזל כ"א לו ית', והוא ית' יסקוד על לבא המרוס במרוס להשפילם ולקלקלם מהמשלס שנקן להם כשחלק אותם לכל העמים אשר חתח כל השמים, ואז לא ילטרך להסתגע עם שאר שמוהיו ית', כמו שחמדו סם אדנות מורה שהוא ארון על כל העולם ועל סוכובים ועל המזלות להסתבד עליהם לזורך סלדוקים, כמו שעשה לאברהם אבינו שקראו ארון שאמר לו (שבת קנ"ז) לא מאינענינות שלך אברהם אינו מוליד אברהם מוליד וכו', וכן שדי לשדד מערכות לא ילטרך אז לשדדס, וכן אלהים מדת סדין לא יהיה אז חדת סדין, וכן שאר כל השמות לא ילטרך להסתגע צבס, כי אז יספור אל כל העמים שסם בדורס לקרוא כלם צבס ה' ולעבדו שסם אחד (לפניה ג') ולכן יהיה אז שמו המיוחד אחד. ולזה אמר יהיה ה' אחד בערך מה שיסתלקו שרי כל האומות ולא יעבדו שום אומה בלתי וע' לבדו, ואמר ושמו אחד בערך מה שלא ילטרך האל ית' להסתגע בשאר השמות אז כזכר אלא שסם המיוחד, ויהיה שמו ג"כ אחד ואז כל בדואי מעלה ומטס יעידון ויגידון כולם כאחד ה' אחד ושמו אחד :

וכפ"ג כי האהדות ית' מיוחדת מענו ויחד כמו שיבארנו. כלטויתו ליחדו בצינו פעמיס בכל יוס, ביציאת השמש ובסערבו, כי סם החלה עסקינו וסופן, מה שלא כלטויתו בשאר עיקרי התורה ושרשיה לבטא אותם צבס, והיתה הכוונה להראות את עלמנו מחויבים ומשועבדים לפסודתו יתברך למסור פשטי ומאודו לאסבתו כיון שהוא ייחד שמו עלינו. ולזה סמך ואהבת את ה' אלטרך בכל לבבך ובכל נפשך וגו' לשמע ישראל ה' אלהינו

אלהים כ' אחד, מה שאין כן בשאר השקרים שאינם יוצאים מיוחדת לדברים אלו, ולכן להכניס לבבנו ויגורנו ולמסור נפשנו וגופנו וממונתם לאהבתו כמו שכתוב ואהבת את ס' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. ולפי שכל אחד מהאלו השלשה דברים קשה על האדם הישירט האלו ית' בנס כסדרן בפרטם כדי שיוכל לעמוד עליהם לאהבתו ית', ואמר והיו הדברים האלה אשר אכני מלך היום על לבבך ושנתת לבבך ודברת עם וגו', כי בזה יתישב לבב האדם ויגור לסיבות נכונות לעבודתו ית' בהיותו לומד ועוסק בצורה, כחאמר (כוכב כ"ב) משכחו לבית שמדרש, ועל היותו משועבד למסור נפשו וגופו לעבודתו ית' אמר וקשרתם לרוח על ידך והיו למטפת בין עיניך, כי ראויו הוא שחמסור בפשך וגופך לאהבתו כיון שהוא שומר את גופך בקשך החסילין על ידך כנגד כל הגוף, והוא שומר את נפשך בהיותם למטפת בין עיניך כנגד המוח וכמ"ש (מנחות מ"ד) מאריך ימים דכתיב (ישעיהו ל"ח) ס' עליהם רחוי, ועל היותו מחוייב שלא לשים להפסד ממונו לאהבתו האלו יתברך ומלותיו אמר וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך, כי בכתובתך וקביעתך המזוזות על מזוזות ביתך ובשעריך הוא יתברך כביכול עומד ושומר את המוקד והסוף אלוד ומכונס בביתך, וכמו שאמר מלך בשר ודם עבדיו שומרים אותו מבחן אכל בקב"ש וכו', ואם כן ראויו הוא כשיארע לו לפעמים הפסד ממון בדבר מוח שלא תחוש לו לאהבתו ית' ששומר אותך ואת ממונך לעולם: וכנגד ג' דברים אלו שלריך האדם להיותו זכיר שאל יליזו מנגד עיניו לאהבו האלו יתברך בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, ויתחזק ג' מלות גדולות בצורה מילה החסילין ליתת שכן מיוחדות מבין שאר המלות שקולות חלוי בגוף האדם, המילה בגופו ממש ותחילין על גופו ולייתת במלבושו משא"כ בכל שאר מלות החודש, וכן מבוטות האלו ג' דברים, מילה שיכבד את יגורו מכל דבר עולה ומכל עבירה ויאהב האלו יתברך בליר טוב צורה הרע כמו שכתוב בכל לבבך, תחילין שימסור גופו ונפשו סהם כשמתים בתחילין שעל זרוע ובין עיניו כמו שאמרנו על אהבת השי"ת, וזה שאמר בכל נפשך, ליתת שעל גופו שלא יהיה להפסד ממונו לאהבת האלו ית' והחילית הוא המורה על ממונו כי אין האדם לריך ממון אלא לאכול וללבוש כדכתיב (בראשית כ"ח) ונתן לי להם לאכול ובגד ללבוש ואמרנו חז"ל (תולין פ"ז) יאכל פחות ממה שיש לו וילבש ויתכסה במה שיש לו, והכל יהיה נחשב למאומה בעיניו נגד אהבתו יתברך:

וזו הוראת האל"ף. ועולם האמלתי שיש בו ח' גלגלים שבהם הכוכבים המורים על כל הנגזר בארץ וכל סוס ונפסד בעולם התחתון הוא כהבת ספק הגלגלים כפי מה שבראש האלו ית'. וזו הוראת הסי"ת ח' רקיעים ועולם השפל שיש בו יישוב לארצו ממזרח למערב, ויישוב ג"כ ברחבו מלפון לדרום ס"ו מעלות וס' ד' רוחות השולש המושגחים ומושפטים מאתו ית', והדל"ת היא הוראת ד' רוחותיו כי כל העולמות הוא בראש כלם כאלה ואחדותו מעורבמת בג' העולמות וזו ס' אחד וכן אלו סג' מלות מורות על שלשט העולמות, תחילין כנגד עולם העליון שבפרשיותיה רמזו אחת הש"י ואחדותו, ומילה שהיא לשמית כנגד ח' גלגלי הכוכבים שבצולם האמלתי, ולייתת שיש בו ד' נפשות כנגד עולם השפל שיש בו ארבע נפשות והס' ארבע רוחות, ובסיות אלו המלות קרובות אלו בכל עם לא יסור לבבו ולא ישכח כי האלו יתברך ברא כל העולמות ושראו לעבדו בכל לב ונפש ומאד:

פרק תשיעי

בהרחקת הגשמות, הביא הרב ז"ל צנוחה
 סוף חלק ראשון דעת המדברים
 בשלשה דרכים, וכן בפרק שני מחלק שני הביא ד' עיונים שהוליד מהסקדמות על מליחות השי"ת, ומקלחתם כתב שיתחייב שהוא יתברך לקרן גוף ולא כח בגוף. והגם לפי דרכנו אהבתו נביא מן הסברה שהוא יתברך אינו גוף ולא כח בגוף, וזה כי הגופים הפשוטים, חמשים, ארבע יסודות, והגשם החמישי הוא גשם כל הגלגלים, והגשם היותר טוב ועבור גשם הארץ, והשני לו והוא עליו הוא גשם המים כי גם שםם גוף נתפס בכלים ובידים הוא זך וללוו, והשלישי הוא גשם הרוח והוא סובב על המים ודק מהם כי אינו נתפס בכלי וביד אלא צמוד קשור וחסום מכל לדיו, והרביעי גשם האש סובב על הרוח תחת גלגל הים והוא דק וקל יותר מן הרוח כי עיקר יסוד האש והוא השלבה אינם נתפסת היא לבדה בשום מקום אלא עולה על יסודם העליון כשלבהת הקשורה בגמלתה כי בעודה נתפסת בגמלתה היא נראית ואין זה ממשות וכשהפך מן הגמלת אינם נראית ואינם נתפסת ונגדרת בשום מקום כ"א ביסודם, ואלו סד' יסודות יקרה לטם הפסד וכליון בשני פנים, האחד מלד עלמן שכן גוף וברוב המים והשנים יפסדו וישתנו ויתחוס מהם דבר אחר לפי תנועת הגלגלים. והב' מלד זולמן שיפסדו וישתנו על יד אחרים שיפסידו וישנו אותם לזרעם ולעשות מהם דבר אחר, וכן מה שפעשה מהם יקרה בו צ' מיני הפסד והכליון, מלד עלמו לפי רוב השנים, ומלד אחרים שיפסידו אותם בידיים כשצירת כלים בידיים

אלהים עמדי וגו' ע"כ. ואם כפסע המאמר
 אדרבה בזה יש פתחון פה לאפיקורסים שיאמרו
 אין זה אמת שנגלה קודם כיון שעתה נגלה
 באופן אחר, אלא ענין השתי רשויות הוא שלא
 ליתן פתחון פה לאפיקורסים לומר שהוא גוף
 או כח בגוף, כי הגוף הוא מורכב על כל פנים
 והרי הם צ' רשויות, ואם הם נגלה לעולם
 פל מתכונת אחת היו מושגים שהיה גוף.
 לזה נראה פעם כך ופעם כך להורות כי אינו
 גוף ולא כח בגוף ואינו מושג כלל, ולפי שהסתת
 השנה נבציה משתנית שנתנו. וזהו ראה שאינו
 גוף ולא כח בגוף וזו מה שגראה על סים כגבור
 בחוד איש מלחמה היה להורות על מה שנלחם
 ועשה נקמה במלרים, ולחמשים יום שניתקם
 הסורס לא נעשה זקן אלא שגראה כזקן מלא
 רחמים, להורות כי נתינת התורה הוא רחמים
 לישראל וסוקן הוא מתמלא רחמים יותר מסבבור
 ולכן נדמה להם כך :

והראיה מן הקבלה ממה שכתוב בתורה (דברים
 7) ושמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיחם
 כל תמונה ציוס דבר ה' עובדס
 במורב מתוך האש, הולך להזכירס על כי ציוס
 מתן תורה ששמעו כלם מפי הגבורה אכני ולא
 יהיה צ' ציוני שלא ראו כל תמונה כי לא
 היה כיוס שהוא לפניו ולאחריו לשמוע כללות
 אומה ששים רבוא ונסיסה וצניסה וטפס את קול
 ה' ועכ"ל לא השיג שום אחד מהם ולא ראה
 שום תמונה ואם היה צ' תמונה היו אז משיגים
 אותה, ומפני זה הולך להזכיר שעתה מתן
 תורה מפני שהשיגו כללות האומה קול ה' כמ
 שכתוב. ומפני שדמיה להם אז ציוני כוקן מלא
 רחמים שלא יחשבו שראו בזה שום תמונה כי
 לא אמרו שראו אותו כזקן אלא שנגלה עליהם
 כזקן, כלומר שדמיה להם דבריו כאילו היו
 דברי זקן מלא רחמים, ועל הים ראו הנקמם
 שעשה צמרים ודמיה להם מה שעשה במלרים
 כאילו היה גבור איש מלחמה לא שראו שום
 תמונה ח"ו, ומפני זה אנו אומרים ברוך המקום
 שנתן תורה לישראל כי הקב"ה מקומו של עולם
 ואין העולם מקומו, כי כשנגלה ציוני אז היה
 מורה שהיה לריך למקום ושהיה צ' תמונה גוף.
 ולזה אמרו ברוך המקום שנתן תורה לישראל, כי
 אפילו בזמן שנתן תורה ציוני והיה מקום לטעות
 שהיה שוכן במקום אינו כך אלא שהוא מקומו
 של עולם :

ואפשר ג"כ שהזכיר המקום בנתינת התורה
 לומר הוא מקומו של עולם ואין העולם
 מקומו, כי עד נתינת התורה היה העולם
 מתמוטט כי לא היה לו יסוד שיתקומם צו כ"א
 בהכדו יתברך. וכמו שאמרו בני כ"ו כי לעולם
 חסדו כנגד כ"ו דורות שצבריהת עולם עד נתינת
 התורה ועכשיו שנתנה התורה היה לעולם יסוד
 אשך

צדיים והסתתן וקריעת צדדים והסתתתם וסתירת
 צנינים ופוללות סלעים צמטיסים, והנשס
 החמישי הוא דק וצביר מכלס ולא ישיגוהו מקרה
 הספסד לא מלד עממו ולא מלד זולתו כי אם
 ברצונו יתברך שגראו וכל כלותו, כי אפילו
 הסלחמים שסם למעלה מן הסלגלים הם נשרפים
 ברצונו יתברך, ושני מיני הספסד הסוכרים
 מלד עממן או זולתן מספסדים הנשס לבד או
 בלחן, ולפעמים מספסדיס ג"כ לורתו כמו שחאמר
 בצעלי שהיים יקרה להם מלד עממן המיתה
 ויפסדי גופן, או ע"י אחרים שיכו אותם בצביר
 ראשי שספסד תלוי צ"ו וימות ויפסד סוף,
 והנשס החמישי לא יקרה אחד מהם כי כלו נשס
 אחד זך וצביר מהדמה החלקים אין בקלתו דבר
 שהיה לורתו תלויס צו יותר מקלתו ולא יקרה
 צו הספסד ושינוי כ"א ברצונו יתב' :

ויצא לנו מכל זה כי האל ית' הוא נלחי וקיים אינו
 גוף ולא כח בגוף, ואינו נכלל בכלל שם
 ששיגוהו הספסד או שינוי ח"ו לא מלד עממו ולא
 מלד זולתו כי הוא נלחי חי וקיים :

והנה דור הפלגה עמו בזה שהשבו להלחם צו,
 כמו שאמר במדרש כה אחת אומרת נעשה
 מלחמה עמו כו' נעשה מגדל ובעלה לרקיע וכסו
 בקרדומות כדי שיצונו מימיו, כוונתה כי נשס
 הסלגל היה לו איזס אביר ראשי נכחו צו ויפסד
 לורתו וזהו זיבת מימיו, וכן עשיית מלחמה עם
 האל ית' היה לפי סכלותם שהיה צו גוף או
 כח בגוף, ולזה אמר הסבוב (בראשית י"א) וירד
 ה' לראות את העיר ואת המגדל וגו', כי הם
 חשבו כי בהפלגת הגובה שגביהו המגדל עד
 שמים שהוא עולה על ראשו דקלים לפניו
 כאלין חבצית יהיו משיגים לרקיע ויהיו קרובים
 להלחם עם האל ית'. לזה אמר הסבוב וירד ה'
 לראות וגו', כי עם הפלגת הגובה הסוכר היה
 כ"כ שפל ועמוק מן השמים שהולך לכתוב צו
 כציוול יירד לפניו האל יתברך :

והראיה מן המושג כי כל דבר שהוא גוף אין
 לורת גופו ותכונתו משתנה כל זמן
 קיומו ולורתו ותכונתו מושגת, וראינו כי כל מי
 שהשיג נבואה והקבלת פני ספינים לא השיגו
 כ"א השגת אור וזכר סגדול, ואותם סלטיירס
 צראייתם שום לורה לא עמדה על זקפן אחד
 וכמו שאמר ז"ל (ש"ד פ' כ"ב) ה' איש מלחמה
 לפי כשנגלה על הים כגבור איש מלחמה נגלה
 ציוני כזקן מלא רחמים שחאמר ויראו את אלהי
 ישראל וגו' וכשנגאלו מהו אומר וכעסם השמים
 לעויה ואומר (דניאל ז') חזי הוית עד דכרסוון
 רימוי ועתיק יומין יתיב שלא ליתן פתחון פה
 לאפיקורסים לומר צ' רשויות הן אלה ה' איש
 מלחמה ה' שמו הוא במלרים הוא על הים הוא
 לשעבר הוא לעתיד לבא הוא בעוסי' והוא
 בעוסי' שחאמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין

פרק עשירי

ענין האמונה בקדמותו ית', הוא שקדם לעולמות
 שברא ולזמן שהיה קודם שברירה בלתי
 משוער המדומה במהשבתם והוא שיעור זמן או
 דמות זמן, כמו שכתב הרב המורה ז"ל פרק י"ג
 חלק ב', וענין הקדמות האחר עליו ית' הוא
 שולל שלא קדם לו דבר ולא הסדר אבל נמצא
 תמיד קיים מצלי שינוי, וכן הוא נלמי שלא יתאחר
 אליו דבר, וא"כ יסיה ענין הקדמות והנחמיות
 האחר עליו ית' שליטה הסעדר מלך הסתחלה ומלך
 החליות, כמו שכתב בעל סעיקריס ז"ל פי"ח
 ממחמך ב', ולזה יתחייב שיסיה כמו בלתי בע"ה
 וכן יכלתו ושלמותו ולא יפול בו השווי והדמיון
 לשום דבר מן הסתחלות שכתם ויכלתם ושלמותם
 בעלי חליות, וכמו שכתב ג"כ פרק ז' ממחמך
 הנזכר, וא"כ הראיה מן הסברה היא כי אחר
 שהוא מוצא במופת ששעולם מחודש יתחייב
 שקדם הוא ית' לעולם ומדש בכוונה ורצון ובחירה,
 כמו שכתב הרב ז"ל ס"ם ע"ד מהחלק ה' ,
 וכיון שקדם דמות זמן הוא ולא נודע כמה, נאמר
 שלעולם היה, כי לא נוכל לומר שקדם במשל
 דמות זמן שנה או חלף שנה או יותר וקדם לו
 הסעדר, שא"כ מה שנה סתיה שקדם שנה או
 חלף או עשרת אלפים או יותר ולא קדם או אחר
 כך, אלא ודאי כיון שנודע בראת שקדם לעולם
 מפני שהוא בראו בראו ולא נודע שיעור דמות
 זמן קדמתו ולא סיבתו לסיסיה נודע שיעור דמות
 הזמן, נשטוע כי לעולם יהיה נמצא תמיד בלי
 שינוי וכל קדם לו שום העדר ולא יתאחר לו :
 ובין בלי ראה בדרך זס מן המוחש על קדמותו
 יתבדר ממה שאנו רואים כי כמות בלתי בעל
 חליות הניע סלנגלים תנועה תמידית בלי שום
 הספק ולא סרו ולא יסודו מלעשות רצון קוניהס ,
 הוא ראה לקדמותו ית' כי מן קדמותו יתחייב
 שיסיה כמו בלתי בעל חליות כמו שכתבנו, וכן
 יכלתו בלתי בעל חליות בנסים המפורסמים בעולם
 נגד סעצס בסבכאת מי המבול על הדור הסומט
 ונפוץ דור הסלגס וחלק אותס לשבעים לשון על
 פני כל הסרץ וקריעת ים סוף, ועמידת השמש
 לישוע, וסכות מלח' ז' מאה וחמשה ושמיס
 חלף בליות אחד בזמן חזקיהו, וכיולא באלו
 הנסים המפורסמים ונגללים לעין כל במיטת בעולם
 הס ראה על היות יכלתו ית' בלתי בעל חליות,
 ומזה נמשך היותו קדמון, מן המאחר אל הקודם
 כמו שיתחייב מהיותו קדמון שיסיה כמו בלתי בעל
 חליות כמו שנתבאר, ועל זה אחר הכתוב (ישעיה
 מ"ד) אני ראשון ואני אחרון כי לא קדם לו הסעדר
 ולא יתאחר לו כי הוא קדמון ונלמי, והראיה הוא
 היותו בלתי בעל חליות, וזהו מצלעדי אין
 חלסיה כי כלס בעלי חליות זולתי, וכן יס בכחי
 להכניע סעצס בזמן סלרץ כי אין לסס כח זולתי,
 וזהו

אשר בו יעמוד . לכן אחר בזמן נתינתם צדק
 המקום, שהוא יתבדך נתן עתה מקום לעולם
 שיתקיים בו, וקראו מקום להורות כי הוא ית'
 קיים המקום והוא העולם ואין העולם מקומו
 בטבעו שיוכל להתקיים בו כ"א בתינתם הבורס
 כמו שכתבתי :
 ונחזור למה ששינוי בו, כי בזמן נתן מורה
 הים אפשר לעשות ולכן כתב למעלה
 (סס) וידבר ה' אליכם מתוך האש קול דברים
 אהס שומעים ותמונת אינכם רואים זולתי קול,
 כ"א לא ראו תמונת מי שידבר אליהם א"כ
 יתשבו כי משה ידבר. לזה הקדים וידבר ה'
 אליכם מתוך האש קול דברים אהס שומעים כי
 כבר ראיחם כי מתוך האש היה יולא הקול
 שהייתה שומעים ולא ראיחם שום תמונה, והאר
 ואמר זולתי קול כי לא ראו תמונה כ"א בקול
 ראו תמונת הדברים היוולא, וכמו שאמרנו
 ז"ל וכל העם רואים את הקולות ראו את הקול
 יולא מפי הסברים כדרכים ורעמים. ולזה
 אחר ותמונת אינכם רואים זולת הקול הוא
 שראיתם ואס היה שס שום תמונת הייחם רואים
 אותם ג"כ :
 ומה שאמר הכתוב במשה רבינו (במדבר י"ב)
 ותמונת ה' יביט. רואה לומר יביט ויעיין
 אס יראה תמונת ולא יראה :
 וזעל קיום סעיקר הזס שאינו נוד ולא כח בנוף,
 הזכירט הלא יתבדך מיד כשאתם אנכי ה'
 חלסוך אשר הולאתוך וגו' אחר לא יהיה לך חלסיהם
 אחרים וגו' לא תעשה לך פסל כל תמונת אשר
 בשמים ממעל וגו', כי המגשימים תדמיס לו
 תמונת אדם או שום ב"ה מאשר ברא בשמים
 ובארץ, וזו היא עבודה הסורות לכיון אל דמות
 הסורה הסיח מלמעלה, כי כך סיתה עבודהס
 מקדם לדמיון הלא יתבדך, אלא שטעו אח"כ
 והשבו שהיה בנס ממשות, וא"כ לזה הזכירט
 וסחיטקו מהס כדי שלא נבא לכעות בהן, וגם
 כדי שלא נחשוב שזו דמות הסורות למעלה כמו
 שהס תדמיס, ולזס סמך הכתוב אחר שאמר
 (דברים ד') כי לא ראיחם כל תמונה, סן תסחיחון
 ועשייתם לכם תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבס
 וגו', כלומר לזה אני מזכיר לכם שלא ראיחם
 כל תמונה סן תסחיחון ועשייתם לכם תמונה כי
 אס הייחם מושבים שראיחם שום תמונת לא
 ייחם מוששים לעשות דמות ותבנית התמונת אשר
 שכתבם שראיחם :
 ומה שראינו בכתובים מיהחיס חברים לאל
 יתבדך, עיני ה', יד ה', און ה', כי הטס
 חזנו לי, וכיולא בללו, כבר חז"ל דברה מורה
 כלשון בני אדם, כי בסיית כל הספעולות המתכוונות
 בעולם מוסנחות מאתו ית' ומוספעות על ידו,
 אין דרך לסוראת זס סעיין כי אס במה סורה
 סתקדשות הספעולות על ידינו :

וזכו הנרלה ג"כ במה שכתוב ומציעי אין אלסיס, אין מי שיהיה לו כח לעמוד על עמוד וקומו זולתי : והראיה מן הקבלה מן הכתוב שביא סרז ז"ל (דברים ל"ג) מעשה אלהי קדם, כי אחר שאמר רובב שמים בעזרך ובנאחתי שחקים אחר מעשה אלהי קדם, כי גם שהוא רובב שמים והשחקים הם מעוטי הוא אלהי קדם שקדם דמות זמן בלתי בעל תכלית לבריאת השמים והשחקים שהם מעוטי, כי לשון קדם הוא קדימה בלתי עברת אל דבר אחר כמו שאמר ביין בית ראשון קדם זמן לבנין בית שני אין קדימתו ית' לעולם כך אלה הוא אלהי קדם ר"ל בלתי בעל תכלית הוא בכוונתו ומציאותו :

וכן ממה שגודע ג"כ מן המושג ומן הקבלה חידוש העולם לבד הטופת שהביאו עליו, יתבאר גם כן קדמותו על סדרך הנזכר, כי הסמוכים חידוש העולם מושבים שזה הנמלא יכול על מה שהוא עליו ולא יסור הימות, וכמו שפירש הרב ז"ל פרק י"ג מחלק ב' בביאור זה הדעת, והנה אבותינו ספרו לנו מה שראו בעיניהם כל מה שכתוב בתורה מבריאת העולם ובריאת אדם הראשון, כי כשנברא אדם הראשון מלד עלמו שלם בבריאתו ביום שנברא ולא ראה את עלמו קצו וטיסיו הורך וגדל בדרך כל העולם כדרך שיהיה העולם אח"כ אלה בבת אחת בזמן אחד מלא את עלמו טרר מצלי אב ואם שיקדמו לו, וידע והכיר כי לא נברא מעלמו כי האל ית' בראו וילרו עפר מן האדמה ונפח באפיו נשמת חיים, וכשראה עלמו יחיד נסחכל בשאר הנבראים והם כפעלי חיים וראש אחים יותר שלמים ממנו כל מין ומין זכר ונקבה ואז קרא להם שמות כי אין ראוי לקרוא שם כי אם למי שהוא שלם בבריאתו, ולזה סמך (בראשית ב') ולאדם לא מלא עזר כנגדו שהיה חסר הבריאה משאר ב"ח ולא קרא לעלמו שם עד ששכח לו האל יתברך מזה ואז אמר (שם) זאת הפעם וגו' לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת, כי עתה הוא שלם כיון שיש לו בת זוג וראוי שיהיה לו שם איש, וכן היא שלימה שיש לה גם כן זוג וראוי שתקרא אשה, וסדמתי שיש בשמות איש ואשה מורה על היחוד שיש בין איש לאשתו יותר משאר זכר ונקבה של שאר ב"ח שאין זיווגם כי אם לקיום המין ולא"כ כל אחד פוכס לדרכו וללרכו, מה שאין כן בזיווג האדם עם אשתו שהוא לקיום המין ולקיומה בראש במה שיש תועלת בזיווגם הישר למה שצריך להם בהנהגתם בזה"ל להיותם זוכים לחיי העו"ב, ראה אדם עלמו מצלי אשה ואחר שיש בביאור לו האל יתברך את האשם וידע כי יהיה עם מעלמו ובשר מבשרו, ועלו למטה שמים וירדו ארבעה כמסא"ל (מדרש) ג' פלאים נעשו בראותו יוס בו ביום נבראו בו ביום שמשו בו ביום הולילו תולדות וכו', וראו קין והבל עמם נבראים שלמים ולא היס

בעולם זולתו כי אם אדם ומוס ולא עמד הכל בעולם יותר מן יום וקין וזרעו שאריבו עד המבול, ולסוף ק"ל שנה לבריאת אדם ומוס טולד שם כי ממנו נשחתה העולם, כי זרע קין נמסה במבול ומזרע שם נשתירו נח ובניו, והכיר אדם הראשון לשה בנו כי היה יליר כפיו של הקב"ה, וכן לאטו קיין מהללאל ירד חטך מתושלח למך, כי תמושלך שמש את אדם הראשון רמ"ג שנה וכן קפ"ז שנה הוליד את למך, נמלא שמש למך את אדם"ר מקס"ז עד רמ"ג י"ז שנה, ונה קבל מאביו למך וזקנו תמושלח שראו את אדם הראשון ואמר להם כי בואו אל הים יליר כפיו של הקב"ס והוליד לו, ונה הים במבול בן ת"ר שנה ומבריאת העולם עד המבול חלף פרכ"ו, אדם הראשון מיה מתק"ל שנה נמלא שטולד נח אחר שמת אדם הראשון קכ"ו שנה י"ו שנה אחר האלף האחד, מתק"ל וקכ"ו ות"ר הם חלף מרכ"ו, והשיג את אטוס פ"ד שנה כי אטוס מי מתק"ס על ק"ס שהיה שם אביו קדם שטולד בואו וק"ל שמה אדם הראשון קודם שטולד שם הם אלף וק"מ, ונה טולד אחר אלף י"ז, וכן השיג את קיין מהללאל ירד כמס שנים כמו שכתובאר משנותיהם לבד את חטך שסתהך את האלהים בן שס"ה שנה כמנין ימות החמה, נמלא שקבל נח מאבותיו שבעש שקבלו מאדם הראשון שהיה יליר כפיו של הקב"ה וכן מקיין ומולדותיו שהאריכו עד המבול, ושם קבל מאביו ומלמך ומתמושלח, ואברסם אביו קבל מנה ומשם ועבר, וילחק ומסברסם ומשם ועבר, ויעקב מאברסם וילחק ומס ועבר, וכל אבות עבר ארפכשד ושלדו ובניו פלג ורעו ושברו וגמורו ותרמו ובניהם שהולידו לבד אותם שצורו בבורה בשמות, לא הכיחם שום אחד מהם ילירת אדם הראשון מכפיו של הקב"ה, והסבטים בני יעקב קבלו ממנו ומילחק כשכחו מסדן ארס ללרץ כניס, ובניהם שטלוס שבעים נפש שירדו למצרים קבלו כלם מיעקב אביהם וכן השולדים להם טור י"ז שנה שהיה יעקב בארץ מצרים קבלו מיעקב ובניו, ועמרים בן קסת בן לוי היה מהם הוא משבעש שקסלו את העולם אדם תמושלח שם יעקב עמרים אחים השילוני ואליוס שהוא קיים עדיין, ומשם אביו קבל מעמרים אביו ומקסת, וכן אסרו ומרים וכל יולתי מצרים שקבלו מאבותם ואבות אבותם לא נמלא בפי שום אחד מהם הכחשה בדבר זה, וכיון שכלם עדים ועדים מפי עדים על אדם הראשון שהוא יליר כפיו של הקב"ה אם כן אז נברא גם כן כל העולם, כי אדם הראשון מלא כל האבראים מצעלי חיים בקומתם ובצביונם, ואח"כ ראש שטולדו עגלים וטלאים וגדיים וולדות שאר המינים, ובלמהים ואילנות שנבראו ביום ג' עמדו על פתח קרקע עד שהתפלל עליהן אדם הראשון ביום ששי וירדו גשמים ולמחו ללורך סב"ח שנבראו ביום חמישי ולא אכלו עד יום ששי שרעה אדם הראשון

צו ריבוי יכול ורואה ויודע, וכמו שהאריך בכל זה בעל השיקרים ז"ל פ"ח ממאמר ב' והוא מדברי הר"מ ז"ל :

וכן בסילוק ההפעלות הנשמיים כתב פרק י"ד כי מה שזמלא בדברי הנביאים קנה ובעל חימה וגאה וזולתה, הוא כשיעשה דין צעזברי ראונו הוא פועל לעל ונאקמה, לא שיתפעל ה' וכן כשיחזיר בגאווה להשפיל סמנחא"ס, כי אין ראוי לאדם שיגאה במה שאינו שלו, וכן מהיוטו ית' קדמון יחבאר שכל תאר שיתואר בו יהיה חיוני או שוללי ראוי שיביט קדמון ונלוי כמוסו וכמו שכתב פרק י"ב, ובענין היותו ית' מסולק מן החכמות ונאקמה כל כ"א שיחזיר השם יתצדק בחכמים רבים ולא מלד פעולותיו בלבד ומן הסלדין שסזכיר בפ"ח כ"א מן סלד אשר הם שלימות כשמישה והרואה שסס שלמות צנו ואע"פ שלא יושנו לנו כ"א בכלים נשמיים יחחסס אליו מלד שלימות שבהם לא מלד החסרון שם ע"י כלים, וע"ד זה יוחסו עליו ית' תארים חיוניים שאין סמלט מיוחסס אליו כמו חי ומכס ורואס ויכול ודומיסיס וכמו שהאריך שם, ובע' כ"ב כתב שאי אפשר שילך עליו שום תואר חיוני כי אם מלד פעולותיו לרעת הרמז"ס ז"ל, וכן ביאר פ"ח"א אופן המלא הריבוי ממנו בנבדראיס עס היותו הוא ית' אחד בתכלית השפיעוה כי מהאלה לא ימלא ממנו אלה דבר אחד, שאחר שזמלא מיני נשמיים עשרה פ' שמימיים והעשירי הוא החומר אשר בתוך מקושר גלגל הירח, וזה הריבוי ולא ימלא מהאלה הפשוט, נאמר כי ההתחלה האחת השפיעס ממליאותה השפיעו שכל אחד והוא התחלת הריבוי בהשכיל את עלמו ואת התחלתו יושפעו ממנו שכל אחד ונפש הגלגל וסגללל המניע תופסס ויומס, ומן השכל הב' שכל ג' ונפש גלגל הכוכבים וסגללל בעלמו וכן עד שכל פ' שיושפע ממנו שכל עשירי שיושפע ממנו כל מה שתחת גלגל הירח וכל הנשפות אשר שם, ויקראו לכלל זה העשירי שכל הפועל והוא הפועל בחומר כל מה שתחת גלגל הירח ובו עמד הסתכלות הפרטיית המתחלפות צעזברי שהאריך שם, וכן בפ"ג ביאר דעה אחרת כי עס היות האל ית' אחד פשוט ומהאלה לא יסודר אלה אחד ימשך ממנו הריבוי ולא יחייב זה ריבוי בעלמו ית' בהיות הוא ית' הפועל בכלל עד שסס הפועל נאמר עליו ועל זולתו שיתקף השם שהוא יפעל הפעולות הפרטייות המתחלפות צעזברי האחרות הגמורה כדי שיקשרו כל חלקי המליאות קלסס בקלסס ויסייה סכל אחד וימלא כל הנמלאות סכנות לתכלית אחת בלבד והוא קיום סמליאות, ועד"ו לא יסודר ממנו ית' כ"א פועל אחד שהוא הסידור הכולל וימלאו ית' ריבוי עשיריים כדי לקשר כל חלקי המליאות ית' בזה :

והרב ז"ל פ' כ"ב מחלק האחד כתב וכתב ה' חלקים בכל מתואר שיחוייב לו תאר, וסס

הראשון לרכס והסללל כנאר, וכל זה עשירי אדם הראשון לבניו ובניו לבניסס ובניסס לדור אחר, וכיון שהבע"ה וסלמחיס נבראו אז גם כן העולם כולו נברא אז, כי אם נאמר שנברא קודם זמן רב סיחס בריאתו פועל בטל לא סיחס האדמה עושס פריו לא סיו גדליס סס בע"ה, וכן השמים והשמש וסירח וסכוכים נבראו אז שאס סיו קודם סיחס ג"כ בריאתו פועל בטל כיון שלא סיחס פולס התחון שהשפיעו עליו אורס, וכל הסתכוס מחכמת הגלגלים והכוכבים ממנד תבואה שמש וממנד גרש ירחס סיס בטל, וכיון שקבלת הדת וקבלת אבותינו א"ס מפי איש עד אדם הראשון משרס עד חידוש העולם, לא כן מתבאר שהוא יתצדק קדם לעולם וקודמוהו בכלת בעלת תכלית כמו שכתבנו למעלה :

פרק אחד עשר

מן השמים הנזכרים הנחלים באל ית' וסס . מציאותו, ואחרותו, ושאינו כח בגוף, ושהוא קדמון, ויחייבו וישתקנו לו השמיים הסלויים בוי ית' והמתיחסים אליו, וסס דרך כלל סילוק התארים שסס מהיבדים ריבוי ומסלקים האחרות, וסילוק ההפעלויות הנשמיים כעלכ ושמיס ודומיסיס, שסס נמכיס מנוף או מכח בנוף, וסיסיס כמו שלימותו בצלתי תכלית ולא ישתור ולא יתדמה לשום דבר מן הנמלאות שריטו קדמון והוא המליח כל הדברים ומדסס : ואמנם מה שיתואר השם ית' בתארים מתחלפים בתורה ובנביאים אינסי מהיבדים צו ריבוי כי סס מלד הפעולות המתחלפות מלד המקבליס, כמו שהסס הפועל בעובע בכח אחד שבו והוא החוס דברים מתחלפים כהתכה והקפאס ושחרות וזבון פעולות רבות מתחלפות מלד חילוף סמנכליס, וסכח המדבר שכתבס הפועל ברלון עס היותו אחד פועל פעולות מתחלפות קניית החכמה ועשיית המלאכות והכנסת המדינות, וכן מן הנפש ימשכו פעולות מתחלפות טבעיות כהנסס ולמיחס והרגס, ופעולות רלנויות ככת המתעורר, וכח המדבר עס היותה בכלי מורכבת, ואס מנאל סס בפועלים סמוחסיס סחלוסיס אשר אללנו כל שכן שימלא זס צחק האל יתצדק הפועל אשר הוא סכת כל הפעולות טבעיות ורלנויות, ול"ס יתואר הוא ית' בתארים מתחלפים מלד הפעולות המתחלפות מלד המקבליס הראויס ובלתי ראוים, וכן יתואר בתארים מתחלפים מלד הפעולות המתחלפות בעל"ס, כמו שנתאר אותו שהוא חי בצחינס שנמשך היות ממנו, ושהוא חכס בצחינת הפעולות הנמשכות ממנו בחכמה שילקף וסידור גדול, וכן מלד יחסיס ולירופיס שילקף אליסס יתואר בקרוב ורחוק, כי סחוקא יס לו יתס אחד אל ס' שהוא רחוק ממנו והכחלי שהוא קרוב אליו, וכן יתואר בצחינת מתחלפות שלא יחייבו

בשום דבר מהדברים וגם אחר כבדוהם לא נחאר
 איתו שום אחר מהתארים אליו על דל דמיון
 אלא צעה שפועל הפועל הסוד וגם זה לפי
 המחשבה ובתארים המורים שלימות על דל דמיון
 בשלימותו המובנת אללנו :

וא"כ כל התארים הם כפי מה שמשניה ושועל
 בעולם ואינם דברים בעלמיהו יתברך לא
 חוססת לו, וכל זה נכלל בכלל מה שאמרו חז"ל
 דברים תורה כלשון בני אדם, כלל שאין התארים
 דברים צו ואין צו דמות מאר חיברי בני אדם
 הנזכרים צו אלא מלד הפרואים שברא וסוד רונה
 לפועל בהם על דרך סיוסר, ואין לנו דרך להודיע
 פעולותיו אלה אלא במה שיוור עליו אותן
 הפעולות, וזהו הנרלה במה שאמר דברים תורה
 כלשון בני אדם; וראיה לכל זה כי כל מה שהא
 מתקרב אלינו יותר ועושה לנו טובות, אלו מתארים
 אותו יותר בתארים הנזכרים על דל דמיון ולפי
 מחשבותינו, ולכן ראוי שהנרך מהם רבינו ע"ה
 בפי' ואחמקן כשרלה לשנות עשרת הדברות להזכיר
 את ישראל (דברים ד') וגשמרתם מאד לנפשותיכם
 כי לא ראוהם על תמונת ציוס דבר ל' עמכם
 וגו', אחר ששנס עשרת הדברות אמר (שם) שבע
 ישראל ה' אלהינו ה' אחד, כי כשקרננו לעבודתו
 לפני ה' סיני כפי' ויוד ה' וגו' ואמר אנכי ולא
 יהיה לך וגו' כי אל קנה וגו' והיה מורה גשמות
 והתפעלות ולכן הזכירם כי הוא אחד ואין צו גוף
 ולא התפעלות, ויחשבו כי התארים סתמארים
 עליו הם על דרך שהזכרנו :

ובענין המלא הריבוי מהאחדות הספוט, אמרו
 כי הושפע שכל פסוק מהכנס הראשונה
 וממנו שכל אחר ונפש הגלגל היומו על עד השכל
 העשירי שקוראין אותו שכל הפועל, כל זה אמרו
 דרך הברא לא במופת פי. אס במה שבו מעט
 הספקות לפי דעתם, והבאויס אחריהם קבלו זה
 מבלי מופת לבד שנתחם אל קדומו הפילוסופים,
 ומסס העקשו ועליוס כבמה פנים מאין לו שמי
 שישכיל עמקו יתחיבו ממנו נגלג, ומי שהשכיל
 הראשון יתחיבו ממנו מלאך, וכתיב' הסבר לבזר
 מאמר ד' כי אין אחד מהם מסכים עם חבירו. ואין
 להפלה מחכמייהם כי לא היה להם ממי לקבל
 כ"א מהפילוסופים שקדומים, בפרט הפילוסוף
 המפורסם דכריסטוס, כי אין לסס דת אחרת,
 אבל יס להפלה מקלת הדורות האחרונים
 הסוריים הנמשכים אחר קבלתם צוס וכיואל צו
 שאין צו מופת והם מביאים אותו בספריהם דרך
 אמונה, הלא מוב לנו קבלת אבותינו אברהם
 יצחק ויעקב ובניו ומשה ואהרן וכל דור דעה שסל
 יולאי מלרים, שנודע ונתפרסם בכל האומות גדול
 חכמהם ועשר מדותם ואלא ימלא בפייהם לשון
 תרמית, וסס הסיפורנו כהז את צו ירלה לסיפורו
 וללמדו דעת אמתי מה שקבלו מנח וסס ועבר
 וסס ממשותלה ואבותיו עד הדס הראשון, שאל
 ית'

וסס מס סיורה על מהות, או על חלק מהות, או על
 איכות סבוניו ד', או בתאר הדבר לזולתו לזמן או
 לתקופ או לזמן אחר, או בתאר הדבר בפעולתו
 אשר פעל, ובזאת סבוק פ' ג' כי אנהו קסל
 סימיהים בזמנה נאמר כי עלמו ית' אחד פסוק
 ואין ענין טופק עליו בשום פנים, העלם הסוד ברא
 כל מס שברא יודע לא בענין נוסק כלל, ושאלו
 הסתרים המתחלפים אין הסרס בין שיסיו כפי
 הפעולות או כפי יחסים מתחלפים ציוס ובין
 הפעולים וגו', וססס כפי מחשבת בני אדם. וסו
 אשר לר"ך שיאמין בתארים הנזכר בספרי סבזיאים
 שיאמי בקלקס שסס תארים יורו בהם על שלימות
 ע"ה דמיון בשלימותו המובנת אללנו, וכמו
 שברא שברא הספרים עד פרק ששים :

וכמה שאמרתי בענין התארים אינו אלא בירור
 שלא יהיה קשה עליו התארים הנזכר בתורה
 נביאים וכחובים שסס לפי מחשבת בני אדם
 ושקלקס יורו על שלימות ע"ה דמיון בשלימות
 המובנת אללנו כמו שכחז הרב ז"ל :

ואב"ש"ל דמיון שאינו דומה לנמשל אלא ע"ה
 שדמיון לקרב וללא לשכל ענין התארים עם
 סיוחם הוא ית' אחד פסוק ואין גוף ולא כח
 צנוק, והוא אדם אחד במדבר מהו אין לו בית
 ולא חשה ובנים, אינו בוכה אינו סוקר אינו
 עושה שום פעולה, אינו חומל שאין לו על מי
 יחמול, אינו אכזר, אינו מתפעל ממש דבר,
 וכשרהם שאין סבירות טוב צו ליישוב בהם סמר
 קנס מכר עשה כל הפעולות הריבויות, ממל על
 אשהו ובניו, וכשלקח אשה והולידה לו סיס אכזרי
 על חיוביו ואויביו ביתו, התפעל מכל הראוי
 להתפעל. והמכוון בהו הוא הנמשל שאנו יודעים
 ודאי שהש"ת אחד פסוק ואינו גוף ולא כח צנוק
 והוא קדמון, ולא יתאר מליאות ה' בשום תאר
 קודם שברא העולם סביותו אחד פסוק בלא גוף
 וסיותו קדמון, ואחר שברא העולם ורלה בקיומו
 ויסובו והסגיה יו להסכיר ולהעניש כפי היוסר
 והלדק הידוע כי ית' תארנו לו תארים כפי מה
 שפועל בעולם בעת הפעולה, וכפי מה שמתחם
 אלינו בעת ההתייחסות לפי מחשבותינו ונתאר אותו
 כמו שנתאר עלמנו בעת שנתפעל, נס כי אין צו
 שום התפעלות אלא להורות כי בעת סיהו עשה
 פועל שאנחנו מתפעלים בעשותנו הפועל הסוד לא
 שוהו ית' מתפעל ח"ו בעשותו אותו כי אנהו
 מתארים בתארים המורים על מהותו או על חלק
 מהותו או המורים על איכותו או על היחסים
 שביתו לביניו או על מיני הפעולות הנקמות לנו
 כפי הכנת טבענו, אבל הש"ת אינו מתואר אלא
 כפי הפועל והיסם לפי המחשבה אחר שברא
 העולם, לא שהפעולות היסו מורות על מהות או
 חלק מהות או יחס לזמן ולתקופה שסס מקרים,
 או שיסו הפעולות נקמות כפי הטבע שסרי קדם
 לעולם דמות זמן בלתי משוער, ולא יתואר אז

אך אפטר ריבוי מן הספד הראשונים, יקבלו
 האמת שהוא ברא העולם כפסגת הכוזבים
 ויחמרו לתת עוב עטם ודעת ארך ימשך ריבוי
 מן האהדות, ואם לא ישיגו יתלו ליות
 וקולור לשכל, כי גם על מה שמקבלים מן
 הפילוסופים יש קושי ותימה כמו שכתבנו למעלה
 וכמו שכתוב:

וכרי לברר עיני זה דרך סברה וכפי דרך
 תורתנו התמימה וקבלת אבותינו קדושים
 וקבלת הנביאים ע"ה, ואמר כי מה שאמרו כי
 מן האחד הספוט לא ימשך שום ריבוי, הוא אמת
 בדבר טבעי או בדבריות העולם אם סיה נברא
 דרך טבע או דרך חיוב לא ברטון מוחלט, וכמו
 שדברו הפילוסופים סרה גדולם על השי"ת שאמרו
 שאי אפשר שהיה שפולחן ברטון, אבל אהמו
 עתה בני אברהם יחחק ויעקב שקבלנו מהם
 וקבלנו המורה ע"י הנביא שלא קם כמוהו לא
 יקשה עלינו זה, כי לא בטבע ובחיוב נברא
 העולם כי אם ברטון מוחלט וחפץ גמור שליש
 האל יתברך לחדש עולם כדי לזכות את ישראל,
 וברא בחמתו כל הדברים הרבים הליכוס לעולם
 למיניהם כמ"ס בפרשת בראשית, ואם מאלה
 הספוט לא ימשך שום ריבוי זהו לפי הסדר הטבעי,
 אבל בדבריות העולם הוא ראש לברוא ריבוי
 דברים למיניהם והוא לזה ונבראו ויעמידם לעד
 לעולם, ואין בזה שום קושי ותימה בזיות כל
 הנבראים על דר רטון האלוהים ית' וית', והתימה
 וסקושי היא על סברתם שפילו לפי דרכם, כי
 ארך יתחייב שנאמין כי מן השכל הספוט המושפע
 מהראשון יושפע בהכרח שכל שני כמה ששכיל
 מן הראשון, ובמה שהשכיל מעלמותו יתחייב ממנו
 גלגל, וכן בשרא השכלים העלולים עד השעירי,
 ולמה יגרע כלל העשירי שלא יושפע ממנו שכל
 אחר וכן אל לא חכלים, וכמו שעמד ההשכלות
 בשכל העשירי ארך לא עמד בחמישי או בששי,
 ולא יהיו אלה החמשה או הששה בגלגלים שלימי
 היצירה כוללים כל מה שכלל בהשפע או למה
 לא השכלתו על עשרים או חמשים, ויהיו כל
 כך בגלגלים, וכן יש לחקור עליהם כמה מן
 הזמן היה זה ההשכלות, אם צבת אחת מיד
 שמושפע האחד השפיע השני וכן ה' עד העשירי,
 והעשירי כל מה שחמה בגלגל הירח, א"כ ברנע
 אחד נברא העולם כלו העליון והחתהון, ואם
 רואים מדר הבראה שטבעיה שיש לס בגול זמן
 כפי טבע כל דבר ודבר ואין דבר מוגבל נולד
 מדבר שאינו מוגבל כפי חמתם, ואם עבר שיעור
 מהזמן צין השפעת שכל אחד לשני וצין השני לב'
 וכן עד העשירי, לא ימנע מחלוקת, או מיד
 כשהושפע השכל האחד מהשכס הראשונה היה בכחו
 להשפיע השכל ה' והגלגל, או לא היה בכחו אז
 עד הזמן שהשפיעו, ואם היה בכחו להשפיע למה
 ימנע מן האחר מלהשפיעו מיד, כי מהשלימות
 הוא

ית' ברא את העולם בחמירה ובחפץ לבד באמרו
 ויאמר אלהים יהי אור וגו', עד השלם פשרה
 מאמרות בששת הימים הכל בדבריות כל הגלגלים
 ועולם התהוון, כי עולם העליון לא הוכר
 בפיטוט, וכמו שאמרו בדבריות האור ויאמר אלהים
 יהי אור ויהי אור כן אמר ויאמר אלהים ישראל
 שמים וגו' הולא הארך וגו' נעשה אדם וגו' וייר
 ס' אלהים את האדם וגו', עד שנשתכללו שמים
 וארך על לבינם ותיקונם, ולקבלת הפילוסופים
 לא נשתתק השי"ת בשום דבר כ"ל בשכל האחד
 שמושפע ממנו והשכל השפיע שכל צ' וגלגל ה'
 וכן שכל ה' שלישי וגלגל שבתאי וכן עד השכל
 העשירי שהארו אותו בשכל הפועל שהוא הפועל
 בחומר כל מה שחמה בגלגל הירח, והכתוב אחר
 בדבריות ברא אלהים את השמים ואת הארך דרך
 כלל ואח"כ ברטון כל מעשה בראשית שמים וארך,
 וסם מתיחסים כל בריות השמים לשכלים העלולים
 ובדבריות הארך לשכל הפועל הנזכר, לא תספיק
 השוכסע שיאמרו כי הכל מלוד ית' שממנו שושפע
 השכל האחד ומן האחד השני וכן עד העשירי
 אחר שהם אומרים שלא היה אפשר להשי"ת לברוא
 הגלגלים והארץ מלד סיוור אחד פטוט ומן האחד
 לא ימשך אלא אחד, והכתובים שונים ומשלימים
 ויאמר אלהים ויאמר אלהים ויאמר אלהים
 לשלול כוונתם, ואמרו חכמים ז"ל בעלי הקבלה
 האמתית שכל מודים שלא נבראו המלאכים ביום
 הראשון שלא תאמר מיכאל מותח בדרותו של
 רקיע וגבריות כלטוט והקב"ס ממדד בחלמיעתו
 אלא אפי' ה' עושה כל נטע שמים לבדי רוקע
 הארך מאחי מי אחי כתיב מי היה אחי שותף
 בדבריותו של עולם, ועליו לנו מלאכים. או
 שכלים עלולים גדולים ממיכאל וגבריות והם לא
 סיו עדיין ולה נבראו בחמירות הרקיע וכדי שלא
 יאמרו וסם סיעו בדבריות, וכת המקבלים
 מהפילוסופים אומרים שהם לבדם הם המהוים כל
 הגלגלים, והעשירי כל מה שחמה בגלגל הירח,
 וזהו לבדם נאמרו בראשית שמים וארך ולא עבר רז
 האל בחוכם, אין כ"ה חמשים הכתובים של
 תמשה בראשית וקבלת הכחות והנביאים המעידים
 על צי הוא ית' בחמתו ברא העולם כלו מעלה
 ומטה, כמו שאמר הנביא (ישעיה מ"ד) נטע
 שמים לבדי רוקע דברך וגו' והמדבר ברו"ק
 אחר (תלים ל"ג) בדרב ס' שמים נעשו וגו', כי
 גם שטר ז"ל כחז בפרק אחרון מהלך השני על
 לשוטת כיוולא באלו הנביאים וכתובים שמייחסים
 לדברים לאל ית', שהוא ע"י חלמיעים וסבות כמו
 שמשמיל שם וסויר על התבוננה בראוהו הפרק,
 ע"כ בלטוט שבאו בדבריות שמים וארך לא יאמין
 הוא שיבט ע"י חלמיעים וסכסמלקס הבריות
 ממנו אחר שברא והשפיע השכל הראשון, שאין
 זה דרך תורתנו וקבלת אבותינו שימשך מה
 סכסמק ההנחה וסבר ועושה, ואם יקשה עליהם